

خطراتی
از استاد
امیرناصر کاتوزیان

صفحه ۳

سه‌شنبه ۱۸ دی ماه ۱۴۰۳ سال دوم شماره ۸۹ قیمت: ۵/۰۰۰ تومان

ژئوپلیتیک هوش مصنوعی: استخراج نفت جدید از دیتا

در چند سال اخیر با پیدایش انقلاب صنعتی چهارم و بسط یافتن نظام‌های سایبری، هوش مصنوعی به‌عنوان عنصری حیاتی و ارزشمند تلقی شده و تسلط بر آن به‌عنوان مؤلفه‌ای از قدرت محسوب می‌شود. اهمیت این موضوع را زمانی بهتر متوجه می‌شویم که رقابت‌های استراتژیک بازیگران بین‌المللی؛ عموماً قدرت‌های بزرگ، جهت فعالیت‌های خود را به سمت‌وسوی تحقیق و توسعه در حوزه هوش مصنوعی سوق داده و در حال تبدیل کردن آن به یکی از مهم‌ترین مزیت‌های راهبردی در محیط بین‌المللی هستند.

۱) اهمیت هوش مصنوعی در داووس ۲۰۲۴

در اجلاس داووس ۲۰۲۴ ساعتی نبود که بحث هوش مصنوعی به میان کشیده نشود و در چندین نشست درباره پتانسیل‌ها و خطرات آن بحث شد. رهبران جهان از مقررات گذاری هوش مصنوعی تا تأثیر آن بر اشتغال و نابرابری سخن گفتند. در ادامه به برخی از اظهارنظرهای مهم این رهبران درباره هوش مصنوعی و ابعاد و زوایای مختلف آن اشاره می‌شود.

سم آلتمن؛ مدیرعامل Open AI، در یکی از پنل‌های اصلی این اجلاس با عنوان «فناوری در دنیای پرتلاطم» سخنرانی کرد. او از نظارت بر فناوری هوش مصنوعی استقبال کرد و گفت: «به نظرم خوب است که انتظارات بالایی از ما و دیگران وجود دارد. می‌توانیم از درس‌های گذشته در مورد امن سازی فناوری و نحوه مدیریت بحث‌ها بین ذی‌نفعان مختلف درباره مفهوم امنیت استفاده کنیم». آلتمن تأکید کرد: «ما نیز نگرانی‌هایی داریم اما باور داریم که می‌توانیم آن‌ها را برطرف کنیم و تنها راه این است که فناوری را در دستان مردم قرار دهیم». او گفت: «بیایید اجازه دهیم جامعه و فناوری به‌صورت همزیستی تکامل یابند و با یک فرآیند بازخورد قوی و مصالح مسیر، گام‌به‌گام، این سیستم‌ها را بسازیم که ارزش فوق‌العاده‌ای ارائه دهند و در عین حال به دغدغه‌های امنیتی پاسخ بدهند».

اورسوال فون در الین؛ رئیس کمیسیون اروپا، در سخنرانی خود گفت: «هوش مصنوعی فرصت بزرگی است، به شرط آن‌که به شکل مسئولانه‌ای استفاده شود». او افزود: «من به‌عنوان یک هوادار فناوری خوشبین هستم و به‌عنوان یک پزشک، میدانم که هوش مصنوعی در حال پدید آوردن انقلابی در حوزه بهداشت و درمان است. این موضوعی مثبت است. هوش مصنوعی قادر است بهره‌وری را با سرعت بی‌سابقه‌ای افزایش دهد. پیشگامان این حوزه پادشاه خواهند گرفت و بدون شک مسابقه‌ای جهانی در جریان است». رئیس کمیسیون اروپا تصریح کرد: «آینده رقابت‌پذیری ما به پذیرش هوش مصنوعی در کسب‌وکارهای روزمره‌مان بستگی دارد و اروپا باید بازی خود را ارتقا بخشد و راه را برای استفاده مسئولانه از هوش مصنوعی هموار کند؛ به این معنا که هوش مصنوعی باید توانایی‌های انسانی را افزایش دهد، بهره‌وری را بهبود ببخشد و به جامعه خدمت کند».

آنتونیو گوترش؛ دبیر کل سازمان ملل، در سخنرانی خود در داووس نسبت به «تهدید ذاتی» ناشی از «توسعه بی‌قیدوشرط هوش مصنوعی بدون محدودیت‌های کنترلی» و پتانسیل آن برای

فرشید فرحناکیان؛
دکترای حقوق نفت و گاز

افزایش نابرابری در جهان هشدار داد. او خواستار مشارکت کامل بخش خصوصی در تلاش چندجانبه سازمان ملل برای «توسعه یک مدل حکمرانی که شبکه‌ای و سازگار باشد» و بتواند «از مزایای این فناوری جدید شگفت‌انگیز بهره‌برداری کند؛ درحالی‌که خطرات آن را کاهش می‌دهد» شد. گوترش گفت: «ما فوراً نیاز به همراهی دولت‌ها داریم تا با شرکت‌های فناوری بر روی چارچوب‌های مدیریت ریسک برای توسعه فعلی هوش مصنوعی و نظارت و کاهش خطرات آینده کار کنند. علاوه بر این، ما به تلاش سیستماتیک برای افزایش دسترسی به هوش مصنوعی نیاز داریم تا اقتصادهای درحال توسعه بتوانند از پتانسیل عظیم آن بهره‌مند شوند. باید شکاف دیجیتال را پر کنیم نه این‌که آن را عمیق‌تر کنیم».

گیتا گوپینات؛ از مقامات ارشد صندوق بین‌المللی پول (IMF) در نشست با عنوان «آیا بانک‌ها برای آینده آماده هستند؟»، آخرین تحقیقات این صندوق را درباره تأثیر هوش مصنوعی بر اشتغال موردبررسی قرار داد. او درباره نتایج این تحقیقات گفت: «همه متفق‌القول هستند که این تحول عظیمی با وعده‌های بزرگ است اما با این حال، خطرانی نیز به همراه دارد. ما یک مطالعه جدید انجام داده‌ایم که نشان می‌دهد ۴۰ درصد از نیروی کار جهانی در معرض تأثیرات هوش مصنوعی قرار دارند. البته این به این معنی نیست که چیز بدی باشد». این مقام ارشد صندوق بین‌المللی پول تصریح کرد: «بخشی از نیروی کار از آن سود خواهند برد و بهره‌وری آن‌ها افزایش می‌یابد. این بخش حدود نیمی از آن ۴۰ درصد هستند و نیمی دیگر با مشکلاتی روبه‌رو خواهند شد. مشکلاتی مانند کاهش دستمزدها، تغییر شغل و غیره». او افزود: «از نظر هزینه‌هایی که صرف می‌شود، بخش بانکداری در خط مقدم استفاده از این فناوری قرار دارد» و برخی از مزایای آن را از جمله در بانکداری و بهره‌وری برشمرد؛ اما یادآوری کرد که همچنان خطراتی مانند سوگیری و حفاظت از حریم خصوصی داده‌ها نیز وجود دارد که «باید مراقب آن‌ها باشیم». گوپینات گفت: «اگر به دنیایی وارد شویم که در آن همه بانک‌ها از این فناوری بزرگ استفاده می‌کنند، آیا شاهد رفتار گله‌ای خواهیم بود؟ آیا شاهد ربات‌های هوش مصنوعی خواهیم بود که تحت تأثیر احساسات قرار می‌گیرند و از یکدیگر تغذیه می‌کنند و سپس با نوسانات بزرگ‌تری در چرخه‌های مالی روبه‌رو می‌شویم؟ من نمی‌گویم این امر نزدیک است اما چیزی است که ما به آن توجه داریم».

لی چیانگ؛ نخست‌وزیر جمهوری خلق چین، گفت: «هوش مصنوعی تولیدی توسط ChatGPT. بحث‌های زیادی را به وجود آورده است. مردم آن را دوست دارند اما تعجب و ترس هم در برخی موارد وجود دارد». چیانگ

یادآوری کرد: «هوش مصنوعی در همه‌جا حضور دارد. به نظر می‌رسد همه‌کاره است اما هنوز زمان می‌برد تا مردم به آن عادت کنند؛ مانند سایر فناوری‌ها، هوش مصنوعی یک شمشیر دو لبه است. اگر به‌خوبی اعمال شود، می‌تواند مفید باشد و فرصت‌هایی را برای پیشرفت تمدن بشری و انگیزه بزرگی برای انقلاب صنعتی و علمی فراهم کند؛

گامی نو در تحقق عدالت کیفری

منصور مفتفیری
وکیل پایه یک دادگستری
و فعال رسانه‌ای

بانک ژنتیک مجرمین به‌عنوان یکی از دستاوردهای نوین در عرصه عدالت کیفری، توانسته است نقش بسزایی در شناسایی و دستگیری مجرمین حرفه‌ای ایفا کند. این سامانه با ثبت اطلاعات ژنتیکی افراد دارای سوابق کیفری، امکان تطبیق آثار به‌جامانده از صحنه جرم را با داده‌های موجود فراهم می‌کند. در سال‌های اخیر، بسیاری از پرونده‌های جنایی پیچیده که در آن مجرمین تلاش داشتند با پاک‌سازی صحنه جرم، هویت خود را مخفی کنند، با استفاده از بانک ژنتیک حل و فصل شده‌اند. به‌عنوان نمونه، تنها با یک تار مو یا ذره‌ای از بزاق، امکان شناسایی هویت مجرم فراهم شده است. این فناوری به‌ویژه در جرایم خشن نظیر سرقت‌های مسلحانه، تجاوز و قتل، مؤثر واقع شده و مسیر عدالت را برای قربانیان هموار کرده است.

صفحه ۳

اما در عین حال، خطراتی نیز برای امنیت و اخلاق ایجاد می‌کند. چین معتقد است که فناوری باید به نفع بشریت باشد، باید خوب باشد و این امر در مورد هوش مصنوعی نیز صدق می‌کند».

ساتیا نادال؛ مدیرعامل مایکروسافت، نیز گفت: «بزرگ‌ترین درس آموخته‌شده این است که ما باید به عواقب ناخواسته هر فناوری جدیدی به همراه تمام مزایایش توجه کنیم و به‌جای انتظار برای ظهور عواقب ناخواسته و سپس رسیدگی به آن‌ها، به‌طور هم‌زمان در موردشان فکر کنیم». او هشدار داد: «فکر نمی‌کنم دنیا دیگر تحمل کند که هریک از ما با چیزی بیاییم که در مورد ایمنی، عدالت و اعتماد آن فکر نکرده‌ایم. این‌ها مسائل بزرگی برای دنیا هستند». پائول اینگلگیره؛ وزیر فناوری اطلاعات و نوآوری رواندا، در جلسه‌ای با عنوان «هوش مصنوعی، برابرکننده عظیم؟» گفت: «هوش مصنوعی برای کشورهای جنوبی جهان بیشتر یک فرصت است تا چالش؛ اما باید به سواد دیجیتال و هزینه دستگاه‌ها توجه شود».

گیلبرت فوسون هونگیو؛ مدیرکل سازمان بین‌المللی کار، در نشست با موضوع «چه انتظاری از بازارهای کار داریم؟» گفت: «ما باور نداریم که هوش مصنوعی باعث آخرالزمان اشتغال خواهد شد. هرچند واقعیت دارد که میلیون‌ها شغل از دست خواهند رفت و میلیون‌ها شغل ایجاد خواهند شد. به همین دلیل، بازآموزی، ارتقای مهارت‌ها و یادگیری مادام‌العمر حیاتی خواهد بود».

هادی پرتوی؛ بنیان‌گذار و مدیرعامل Code.org، نیز در نشست با عنوان «آموزش مواجهه با هوش مصنوعی» گفت: «وقتی مردم در مورد از دست دادن شغل‌ها به دلیل رواج هوش مصنوعی فکر می‌کنند، احساس خطر از دست دادن شغل برای کسی دیگر که می‌داند چگونه از هوش مصنوعی استفاده کند، وجود ندارد. این‌گونه نیست که در اکثر موارد یک ربات یا ماشین جایگزین کارگر شود، به‌ویژه برای شغل‌های دفتری؛ بلکه کارگری تحصیل کرده‌تر یا به‌روزتر می‌تواند آن کار را انجام دهد؛ زیرا می‌تواند دو برابر یا سه برابر بهره‌ور باشد». پرتوی تأکید کرد: «آموزش نحوه کارکرد ابزارهای هوش مصنوعی به هر شهروند و به‌ویژه به جوانان، بسیار ضروری است».

۲) ژئوپلیتیک هوش مصنوعی

شرکت EYParthenon مشاور در استراتژی جهانی با ۹ هزار کارمند است که زیرمجموعه Ernst & Young به‌حساب می‌آید. ارنست‌اندینگ که جزو گروه «چهار حسابرس بزرگ» دنیاست در بخش‌های حسابرسی، مالی، حقوقی، تجاری، راهبردی به شرکت‌های بزرگ مشاوره می‌دهد.

● با فوت وثیقه گذار، وثیقه باید رفع توقیف شود و ورثه تعهدی ندارند. اداره کل حقوقی قوه قضاییه اعلام کرد: تعهد وثیقه گذار ابتدائاً تعهدی غیر مالی است، هر چند تخلف از آن با تحقق شرایطی ممکن است آثار مالی به دنبال داشته باشد؛ بنابراین این تعهد با فوت به وراثت منتقل نمی شود. متن سوال مطرح شده در این باره و پاسخ آن به شرح زیر است: ● دودانگ مشاع از یک پلاک ثبتی در وثیقه قرار گرفته و به رغم سپری شدن مدت حدود ۵۴ سال از زمان توقیف، تاکنون اقدامی نسبت به آن به عمل نیامده است و ظاهر املاک و وثیقه گذار نیز در سال ۱۳۷۲ فوت کرده است و ورثه هیچگونه اطلاعی از علت وثیقه قرار گرفتن ملک ندارند. با این وصف و به لحاظ اینکه ورثه وثیقه مذکور حاضر به تودیع مبلغ وثیقه جهت رفع اثر از ملک می باشند، خواهشمند است این مرجع را ارشاد فرمایید. **ادامه در صفحه بعد**

یادداشت حقوقی

نکته حقوقی

قابل توجه گیرندگان چک های صیادی

گیرندگان چک کاغذی در زمان تایید دریافت چک به وضعیت اعتباری صادرکننده چک، تطبیق مشخصات چک کاغذی با مندرجات چک در سامانه صیاد و به نام گیرنده چک دقت کنند براساس قانون اصلاح قانون صدور چک، تمامی چک های صادره باید در سامانه صیاد ثبت شوند و در صورت عدم ثبت چک، بانک تکلیفی برای پذیرش و پرداخت وجه چک به ذی نفع آن ندارد. بر همین اساس، وظایفی در زمان دریافت چک و انجام مبادلات، برعهده گیرنده چک می باشد که لازم است نسبت بدان اقدام کرده تا دچار خسران نشود:

۱- دریافت کننده یا ذی نفع چک ملزم است پیش از دریافت چک و تأیید دریافت آن در سامانه صیاد، وضعیت اعتباری صادرکننده را بررسی کرده و از مجموع مبلغ چک های برگشتی صادر کننده چک (شامل چک های برگشتی رفع اثر شده و نشده) و همچنین مجموع مبلغ چک های در راه (و یا تسویه نشده) صادرکننده چک، کسب اطلاع کرده و با استفاده از اطلاعات یادشده، نسبت به پذیرش و دریافت چک اقدام کند.

۲- ذی نفع و یا دریافت کننده چک مکلف به مراجعه به سامانه صیاد به منظور اطمینان از ثبت چک به نام خود می باشد و می بایست اقلام اطلاعاتی مندرج در برگ چک و ثبت شده در سامانه صیاد شامل اطلاعاتی نظیر تاریخ، مبلغ و هویت صادرکننده چک و گیرنده آن را بررسی و در صورت تطابق، نسبت به تأیید دریافت چک اقدام کند.

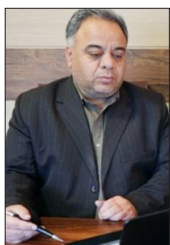
۳- باتوجه به این که امکان ثبت چک برای بیش از یک نفر پیش بینی شده تا افراد در صورت نیاز بتوانند چک های صادره را برای بیش از یک نفر نیز صادر و ثبت کنند، لازم است ذی نفع و یا دریافت کننده نسبت به بررسی و تطبیق اطلاعات ذینفعان و یا دریافت کنندگان چک اقدام کند. بنابراین گیرندگان چک در زمان تایید آن حتماً به نام گیرنده توجه داشته باشند و در صورت عدم تطابق، چک را تایید نکنند.

لازم به ذکر است دسترسی به سامانه صیاد از طریق پیامک به سرشماره ۰۹۱۲۲۹۹۱۷۹۶، برنامک های پرداخت، موبایل بانک، اینترنت بانک، خودپردازها و شعب بانکها برای عموم مردم فراهم است مردم می توانند از طریق درگاه های یادشده، ثبت صدور، تأیید، استعلام و انتقال چک را انجام دهند.

مشاوره حقوقی
Aftab.yz@gmail.com
۰۹۱۲۲۹۹۱۷۹۶
۰۹۱۳۱۵۱۵۲۱۰

کیفرشناسی جرایم بورسی به عنوان جرایم اقتصادی در حقوق ایران

محمد صادقی
دانشجوی دکتری
حقوق جزا و جرم شناسی

مختلف را می توان دارای یکسری تشابهات دانست که از جهت حمایت کیفری و سیاست جنائی می تواند در برگیرنده ی قواعد یکسانی باشد.

پاسخ کیفری به تمامی اعمال متخلفانه بورسی البته امکان پذیر نیست چرا که برخی از این اعمال نمی تواند عنوان مجرمانه داشته باشد و با واکنش و پاسخ اداری قابل برخورد است. آنچه مسلم است اینکه در سیاست جنایی ایران، بخش مهم و قابل توجه مجازات ها به دو جریان اساسی در بازار اوراق بهادار مربوط می شود ؛ نخست «فرآیند صحیح معاملات اوراق بهادار» و دوم «مبادله صحیح اطلاعات» (زرگر، ۱۳۹۷، ۱۹۸) اینکه فرآیند صحیح معاملات چگونه است و با چه معیارهایی می توان تخلفات در این حوزه را احراز و استنباط کرد، موضوعی است که سیاست جنایی تقنینی به نظر چندان دقیق در این حوزه عمل نکرده است و لازم است در رویه ی قضایی و اصلاحات بعدی قانون گذاری به این مهم توجه شود. از سوی دیگر برخی از جرایم اقتصادی دیگر مانند پولشویی نیز قابل تحقق در بازار بورس می باشد ولی در جرایم خاص بورسی نامی از آن ها برده نشده است و تابع قواعد عمومی جرایم است. ارتکاب جرایم بورسی وابستگی بسیار زیادی به مسئله ی اطلاعات در این عرصه دارد.

نتیجه گیری:

حمایت کیفری از بازار سرمایه و حقوق سهامداران، به عنوان یک نهاد عارضی بر دادوستد سهام تلقی می شود و نمی تواند ذاتا جزئی از این مجموعه به حساب آید چرا که روابط تجاری تابع قواعد حقوق مدنی بوده و متکی به حقوق خصوصی است. به جهت اتفاقات و رفتارهای خاصی که در بازار سرمایه رخ می دهد، زبان ها و خساراتی قابل توجه و گاهی نیز خفیف ایجاد می شود که ماهیت این رفتارها می تواند مجرمانه تلقی گردد چرا که با سوء نیت همراه است. در این راستا حقوق کیفری در قانون بورس اوراق بهادار در تلاش است با حمایت کیفری از این بازار، نظم اقتصادی را برقرار و حقوق صاحبان آن را محقق نماید. به جهت رویکرد استثنائی مداخله ی حقوق کیفری در بازار سرمایه، عموماً مجازات های تعیین شده بسیار خفیف بوده و به نظر متناسب با رفتارهای ارتكابی و میزان زبان های ایجاد شده ندارد. ضرورت تناسب بین رفتارهای مجرمانه و مجازات تعیین شده موضوعی است که با در نظر گرفتن خصوصیات خاص جرایم بورسی قابل توجیه است. جرایم بورسی دارای خصوصیات خاصی در نظام حقوقی ایران هستند؛ برخی موافق با درج این جرایم در گروه جرایم اقتصادی هستند و برخی دیگر نیز مخالفت می کنند. به این ترتیب به نظر می رسد که جرایم بورسی اگرچه تمامی شرایط جرایم اقتصادی را ندارند مانند اینکه مطلق بوده و مقید به نتیجه نیستند، ولی از نظر تأثیری که بر حقوق صاحبان اموال (سهام) و کلیت اقتصاد بر جای می گذارند، می توانند جزئی از جرایم اقتصادی محسوب شوند. مطلق بودن جرایم بورسی، قابلیت ارتکاب این جرایم به صورت شرکتی و توسط اشخاص حقوقی، لطمه به کلیت اقتصاد، داشتن مجازات های خفیف نسبت به سایر جرایم اقتصادی و تقسیم شدن به دو گروه جرایم بورسی خاص و مشترک به جرایم اقتصادی از جمله ی مهمترین ویژگی های جرایم اقتصادی به شمار می رود. این خصوصیات است که لزوم تناسب بین مجازات های جرایم بورسی را با رفتارهای زبان آور این حوزه ضروری می سازد.

ضرورت تناسب بین جرایم بورسی و رفتارهای ارتكابی به این دلیل است که: جرایم بورسی ضرر مستقیم و مسلم ندارند، جرایم بورسی بزه یده ی مشخصی ندارند ،جرایم بورسی به صراحت در گروه جرایم اقتصادی قرار نگرفته است و وجه تمایز جرایم بورسی از تخلفات بورسی مشخص نیست؛ با این حال به نظر می رسد که تناسب بین جرایم بورسی و مجازات ها وجود نداشته باشد. معیارهایی که مشخص کننده ی عدم تناسب بین جرایم بورسی و مجازات های آن ها می باشد عبارتند از: نبود ضمانت اجرای جبرانی برای جرایم بورسی، عدم برخورداری از دیدگاه و نظام حقوق اقتصادی متناسب و جامع نگر و عدم موازنه ی اقتصادی در اعمال ضمانت اجرای کیفری از مهمترین مولفه هایی که اثبات می کند جرایم بورسی با کیفرهای تعیینی تناسب ندارد، مجازات های تعزیری درجه ۶ و ۷ و نیز احکالی برخی از کیفرها به قوانین دیگر نیز از دیگر مواردی است که مشخص می سازد این عدم تناسب واقعی است. هر کدام از این مولفه های در صورتی که رعایت شد، می تواند به این مسئله منتج گردد که اولاً: حقوق زیان دیده جبران شود، ثانیاً: کلیت اقتصاد و هر آنچه که مربوط به نظم اقتصادی است مورد حمایت واقع شده و تنظیم شود. ثالثاً: اصلاح مجرمین و نیز عنصر بازدارندگی به شکلی کارآمد از جهت جرم شناسی و اقتصادی، در پی مجازات های تعیین شده، اعمال شود.

بازار سرمایه به عنوان یکی از مهمترین بخش های اقتصادی در هر کشور نیازمند حمایت دولتی بخصوص در بخش کیفری برای جلوگیری از تضییع حقوق افراد و ایجاد نظم اقتصادی است. سیاست جنایی ایران در حوزه ی جرایم بورسی و فرابورسی برگرفته از اصول حاکم بر جرم انگاری است که در فصل ششم قانون بورس و اوراق بهادار به آن پرداخته شده است. با این حال نبود قوانین جامع و کارآمد و ملاحظات سیاسی و اجتماعی در عدم تعیین دسته بندی جرایم بورسی و فرابورسی در زمره جرایم اقتصادی ، به عنوان نمود اصلی در سیاست جنایی ایران در جهت کنترل پدیده مجرمانه در جرایم بورسی و فرابورسی به چشم می خورد. سیاست گذاری قضایی و رویه ی رسیدگی به جرایم بورسی و فرابورسی به چند دلیل دارای ضعف است. اول: عدم توجه

به ویژه گپهای این نوع جرایم از قبیل، آثار و نتایج تخریب کننده ، ارتکاب بزه غالباً از طریق سیستم های رایانه ای غیرخوشنود بار و عدم کشف در مرحله وقوع جرم است که در رسیدگی های قضایی مدنظر قرار نگرفته از این رو کیفرگزینی بر اساس عدالت ترمیمی صورت نمی گیرد. دوم: خصوصیات خاص مجرمین جرایم بازار بورس و فرابورسی از منظر ، جایگاه ویژه ی اجتماعی مجرمین (بقه سفیدی) و همچنین استفاده از هوش بالای خود در جهت دور زدن سیستم های امنیتی در این حوزه ، مدنظر رویه ی قضایی قرار نگرفته است. این پژوهش با تکیه بر منابع کتابخانه ای با روش توصیفی و تحلیلی سعی در بررسی ، سیاست جنایی ایران در خصوص جرایم بازار سرمایه و مشخصاً جرایم بورس و فرابورس داشته است . در نهایت اینکه با توجه به رویکرد سیاست جنایی کشور که مبتنی بر اقتصادی نبودن جرایم بورسی و فرا بورسی است، بطور حتمی میتوان اذعان داشت که نحوه تقنین جرم انگاری و پیشگیری در این حوزه ، کارساز نبوده است. لذا میتوان با رویکرد عدالت ترمیمی، نسبت به واکاوی در تعیین ضمانت اجرای احصاء شده در فصل ششم قانون مذکور اقدام کرد . همچنین با توجه به ماده ۱۰۹ قانون مجازات اسلامی در پرتو بند «ک» طرح اصلاحیه قانون مجازات اخلاخل گران نظام اقتصادی ،نسبت به احصاء جرایم بورسی و فرابورسی در تبصره ماده ۳۶ قانون مجازات اسلامی در راستای پیشگیری کارآمدی از وقوع جرم در حوزه بورس و فرابورس میتوان گام بلندی برداشت . لذا باید استفاده از دو مقوله ، سیاست جنایی مشارکتی و پیشگیری وضعی ، از طریق مداخله های مدنی و رفع خلاء های سیستم های نظارتی بوسیله برگزاری مسابقات «باگ جایزه دار» مد نظر قرار بگیرد که بنظر میرسد با این اقدام، سیاست جنایی ایران نمره قابل قبولی در کنترل پدیده مجرمانه در حوزه جرایم بورسی و فرابورسی کسب نماید.

واژگان کلیدی: بورس، فرابورس ،اطلاعات نهانی، پیشگیری وضعی، عدالت ترمیمی.

مقدمه:

در تقسیم بندی جرایم، جرایم اقتصادی از جایگاهی ویژه برخوردار است. دلیل این اهمیت به انواع جرایم در این حوزه باز می گردد که گاهی مجازات افساد فی الارض نیز برای آن در نظر گرفته شده است. جرایم بورسی که به صورت خاص جرم انگاری شده است نیز در دسته ی جرایم اقتصادی می تواند جای گیرد. هر چند عقیده ی خلاف آن نیز وجود دارد و جرایم بورسی را در گروه جرایم اقتصادی ندانسته اند که در فصول بعدی به آن اشاره خواهد شد. هر چند که ماهیت اخلاخل در نظم و امنیت را نیز می تواند دارا باشد. در سال های اخیر به جهت توسعه ی فعالیت اقتصادی در بازار اوراق بهادار، تخلفات و جرایم این حوزه نیز تنوع بیشتری پیدا کرده و در نتیجه نیازمند بازنگری در سیاست جنایی حاکم بر این جرایم احساس می شود.

لازم است دیدگاه سیاست جنایی نسبت به جرایم بورسی مورد بررسی قرار گیرد و در ابعاد مختلف تقنینی، اجرائی و قضائی واکاوی شود. مبانی سیاست جنایی در این حوزه مشخص گردد و در نهایت تئوری برگزیده ای که با این مبانی سازگار است توضیح داده شود. با توجه به اینکه قانون مربوط به جرایم بورسی مصوب ۱۳۸۴ بوده است و قانون مجازات اسلامی در سال ۱۳۹۲ تغییراتی در مواد عمومی خود داشته است، و نیز در دادرسی کیفری نیز تحولاتی وجود داشته است، به نظر می رسد که باید سیاست جنایی را به طور جامع و کامل در ارتباط با تمامی تحولات تقنینی و قضایی مورد بررسی قرار داد. از سوی دیگر برخی از اعمال متخلفانه و مجرمانه در حال وقوع است که سیاست جنایی عکس العملی نسبت به آن ها از خود نشان نداده و در نتیجه خلاء واکنش کیفری قابل توجه است. از سوی دیگر بازارهای مالی در حال گسترش بوده و با ابعاد بین المللی و فراملی ظهور پیدا می کند. بازار سرمایه در تعریف خاص شامل بورس و فرابورس است ولی از نظر حیطه ی فعالیت سرمایه گذاران و همچنین از جهت ماهیت سرمایه گذاری، بازارهای

● نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه ● تعهد وثیقه گذار ابتدائاً تعهدی غیر مالی است، هر چند تخلف از آن با تحقق شرایطی ممکن است آثار مالی به دنبال داشته باشد؛ بنابراین اساساً این تعهد با فوت به وراثت منتقل نمی شود و از این حیث بین مرحله رسیدگی و اجرای حکم تفاوتی وجود ندارد. ماده ۲۳۴ قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ مبنی بر این که با فوت وثیقه گذار، قرار قبولی وثیقه منتفی می شود، حاوی حکم حقوقی جدید و یا تأسیس جدیدی در حقوق ایران نیست؛ بنابراین در فرض سؤال فوت وثیقه گذار صرف نظر از قانون حاکم بر زمان فوت از موجبات سقوط تعهد وثیقه گذار خواهد بود؛ اعم از آن که در مرحله رسیدگی یا اجرای حکم باشد؛ لذا موجب قانونی جهت در توقیف ماندن مال موضوع وثیقه وجود ندارد.

دانستنی های حقوقی

● سه شنبه ۱۸ دی ماه ۱۴۰۳ ● سال دوم ● شماره ۸۹

گامی نو در تحقق عدالت کیفری

منصور مظفری

وکیل پایه یک دادگستری و فعال رسانه ای

بانک ژنتیک مجرمین به عنوان یکی از دستاوردهای نوین در عرصه عدالت کیفری، توانسته است نقش بسزایی در شناسایی و دستگیری مجرمین حرفه ای ایفا کند. این سامانه با ثبت اطلاعات ژنتیکی افراد دارای سوابق کیفری، امکان تطبیق آثار به جامانده از صحنه جرم را با داده های موجود فراهم می کند.

در سال های اخیر، بسیاری از پرونده های جنایی پیچیده که در آن مجرمین تلاش داشتند با پاک سازی صحنه جرم، هویت خود را مخفی کنند، با استفاده از بانک ژنتیک حل و فصل شده اند. به عنوان نمونه، تنها با یک تار مو یا ذره ای از بزاق، امکان شناسایی هویت مجرم فراهم شده است. این فناوری به ویژه در جرایم خشن نظیر سرقت های مسلحانه، تجاوز و قتل، مؤثر واقع شده و مسیر عدالت را برای قربانیان هموار کرده است.

کارشناسان معتقدند؛ استفاده از این فناوری مدرن در کنار

مراحل قانونی حذف نام همسر سابق از شناسنامه

برای حذف نام همسر سابق از شناسنامه پس از طلاق یا فوت همسر، رعایت شرایط و ارائه مدارک لازم ضروری است. این فرآیند بسته به وضعیت زوجه و شرایط فوت همسر متفاوت است.

برخی از زوجین پس از پایان زندگی مشترک به دلایلی همچون طلاق و یا فوت همسر تمایل دارند، نام همسر سابق خود را به جهت اموری مانند شروع یک زندگی جدید، از شناسنامه خود پاک کنند. برای انجام این امر مقررات و مقدمات قانونی وجود دارد که با رعایت این شرایط هر یک از طرفین می توانند به طور قانونی اقدام به حذف نام همسر سابق خود کنند. هر چند حذف نام همسر سابق از شناسنامه بعد از طلاق امکان پذیر است، اما شرایط و مدارک مورد نیاز برای این کار باتوجه به شرایط و وضعیت زن، متفاوت است.

باید توجه داشت اگرچه حذف نام همسر سابق از شناسنامه امکان پذیر است اما تمامی اطلاعات اشخاص اعم از ازدواج های پیشین فرد در ثبت احوال ثبت می شود و باقی می ماند و حذف نام صرفاً از شناسنامه شخص صورت می گیرد.

شرایط حذف از دواج سابق از شناسنامه

به موجب ماده ۳۳ قانون ثبت احوال، کل وقایع ازدواج و طلاق یا وفات زوج یا زوجه و رجوع و بذل مدت و فسخ نکاح باید در دفتر ثبت کل وقایع ثبت شود، ولی در شناسنامه به شرح زیر انعکاس خواهد یافت: در المثنای شناسنامه زن یا مرد، آخرین نکاح و طلاق یا بذل مدت و در صورت تعدد زوجات آن، تعداد ازدواج که به قوت خود باقی است، منعکس خواهد شد و ازدواج و طلاق غیر مدخوله در المثنای شناسنامه درج نخواهد شد.

حذف نام همسر سابق قبل از شناسنامه رابطه زناشویی

بر اساس ماده مذکور، حذف نام همسر سابق از شناسنامه زن در صورتی امکان پذیر است که زوجه (زن) در زمان انحلال نکاح، باکره باشد، این امر هم با دریافت تایید از پزشکی قانونی ممکن خواهد بود.

حذف نام همسر سابق از شناسنامه بعد از رابطه زناشویی

اما در صورتی که زن باکره نباشد، وی تنها پس از ازدواج مجدد می تواند نام همسر سابق خود را از شناسنامه پاک کند و این موضوع به این دلیل است که راه سو استفاده بسته شود و همسر جدید نسبت به ازدواج پیشین همسر خود آگاهی داشته و با علم و اطلاع وی باید حذف نام همسر سابق از شناسنامه انجام شود. مراحل حذف نام همسر سابق بعد از ازدواج مجدد به این نحو است:

ثبت ازدواج دوم

– ارائه درخواست حذف نام همسر پیشین به دفتر ثبت احوال
– ارائه مدارک لازم – بررسی و تایید مدارک از سوی دفتر ثبت احوال – صدور شناسنامه جدید

حذف نام همسر سابق از شناسنامه بعد از فوت

پاک کردن نام همسر سابق از شناسنامه پس از فوت او به طور

خاطرات حقوقی

خاطراتی از استاد امیرناصر کاتوزیان

برگرفته از کتاب «آن سفر کرده» / «دکتر عیسی کشوری» ۶۴

استاد تعریف می کرد: زمانی که از دانشگاه اخراج شدم، فشار روحی زیادی را تحمل می کردم حتی امرار معاش و گذران مخارج خانواده سخت شده بود، تنها کاری که بلد بودم، نوشتن کتاب بود و از این نعمت خدادادی، شاکر بودم.

روزی سوار تاکسی شدم. نوجوانی کنارم نشسته بود و کتابی می خواند، دقت که کردم، جمله ای با این مضمون دیدم: «به یاد داشته باش فشار، توده زغال سنگ را به الماس تبدیل می کند.» این عبارت، تأثیر بسیار عمیقی بر گذاشت و انگیزه جوان مرا قوی تر کرد، یقین کردم همه این اتفاقات حکمت خدایان بوده است، او جواب همه راز و نیازهای مرا می داد و من باید گاهی مسیرهایی را در زندگی طی می کردم که گرچه در آن زمان برابرم سخت و ناخوشایند بود، اما از نتیجه و تجربیاتی که در آینده حاصل می شد، بسیار راضی و شکرگزار بودم، بنابراین همیشه در مقابل سختی ها استوار می ایستادم و با ایمان و روی خوش مقابله می کردم و معتقد بودم این فشارها، فرصتی است تا به نحو دیگری از زمان برای شکوفا ساختن استعدادهایم استفاده کنم و از هر آنچه دارم به عنوان نعمتی بزرگ بهره گیرم.

آیا درگیری با "دزد" حین سرقت "غیرقانونی" است؟

دفاع مشروع در برابر دزدان حین سرقت یکی از مهم ترین موضوعات حقوقی است که اغلب ابهامات زیادی برای مردم ایجاد می کند؛ آیا می توان با دزد حین سرقت، درگیر شد؟! در این مطلب به این سؤال پاسخ داده ایم. دفاع مشروع در برابر دزدان حین سرقت یکی از مهم ترین موضوعات حقوقی اما با ابهامات زیاد است که افراد بسیاری را درگیر پرونده های کیفری کرده است. تمام آنچه حول این مسئله می چرخد، در این سؤال ها نهفته است که آیا می توان با دزد درگیر شد و مسئولیت حوادث ناشی از دفاع با کیست؟ طبق قوانین مربوط به دفاع مشروع، هرگونه اقدام در برابر مجرم باید متناسب با تهدید انجام شده باشد؛ به عبارت دیگر، اگر فردی وارد حیاط خانه یا ملک شما شود، شما نمی توانید به او حمله منجر به جراحت یا فوت کنید، مگر اینکه شرایطی وجود داشته باشد که "جان یا مال شما در خطر جدی باشد" حتی در این شرایط، وارد کردن آسیب جدی به مجرم باید متناسب با نوع تهدید باشد. یکی از مثال های رایج، برخورد فیزیکی با دزدی است که قصد فرار دارد. اگر در جریان متوقف کردن دزد، آسیبی متناسب وارد شود، مانند زمین خوردن و شکستن دست او، این اقدام در چارچوب دفاع مشروع قرار می گیرد و ضمانت پرداخت دیه یا خسارت وجود ندارد؛ اما اگر این اقدام به مرگ مجرم منجر شود، حتی در صورت فرار، می تواند غیرقانونی تلقی شود و فرد مدافع مسئول شناخته شود. دفاع مشروع باید با در نظر گرفتن تناسب اقدام با تهدید صورت گیرد و آموزش و آگاهی از قوانین می تواند از وقوع حوادث ناخواسته و تحمیل مسئولیت های سنگین جلوگیری کند اما بیش از هر چیزی، توصیه می شود در هنگام مواجهه با چنین شرایطی از اقدامات افراطی و غیرمتناسب خودداری کنید.

مشارکت مردمی، توانسته است اقتدار نظام قضایی را در مقابله با مجرمین تقویت کند. مقامات قضایی نیز بر اهمیت گسترش بانک ژنتیک و همکاری نهادهای مرتبط در تکمیل اطلاعات این سامانه تأکید دارند.

با این حال، برخی چالش ها نظیر ضرورت افزایش سرعت تطبیق اطلاعات، ارتقای زیرساخت های فنی و همچنین آگاهی عمومی در خصوص این فناوری همچنان مطرح است. به گفته کارشناسان، حمایت های قانونی و به روزرسانی مستمر بانک ژنتیک می تواند تأثیر آن را در پیشگیری از وقوع جرم و تأمین امنیت اجتماعی دوچندان کند.

ایجاد بانک ژنتیک مجرمین در سال های اخیر به عنوان یکی از اقدامات پیشرفته دستگاه قضایی، نقطه عطفی در پیشگیری و مقابله با جرم های خشن بوده است. این ابزار، هم در حل پرونده های جاری و هم در پیشگیری از جرایم آینده، کارآمدی خود را به اثبات رسانده و امید می رود با تقویت آن، امنیت عمومی بیش از پیش تأمین شود.

مشاوره حقوقی

Aftab.yz@gmail.com

۰۹۱۳۱۵۱۵۲۱۰ - ۰۹۱۲۲۹۹۱۷۹۶

حذف نام همسر در صورت داشتن فرزند

زوجین می توانند پس از طلاق یا فوت همسر سابق خود در صورت ازدواج مجدد نام او را از شناسنامه خود حذف کنند و وجود فرزند مشترک، مانعی برای این امر به وجود نمی آورد؛ البته مشخصات پدر و مادر در شناسنامه فرزند و همچنین مشخصات فرزندان در شناسنامه زوجین به قوت خود باقی می ماند.

مدارک مورد نیاز برای حذف نام همسر سابق از شناسنامه شرایط مختلف، متفاوت است.

مدارک مورد نیاز در صورت باکره بودن زن عبارت است از:

– گواهی بکارت از پزشکی قانونی – سند طلاق – حکم طلاق
– مدارک شناسایی از قبیل کارت ملی و شناسنامه – برگه معرفی نامه از دادگاه –

مدارک مورد نیاز در صورت باکره نبودن زن شامل:

– ثبت ازدواج جدید و ارائه مدارک مربوط به آن
– سند طلاق همسر سابق
مدارک شناسایی فرد از قبیل کارت ملی و شناسنامه

مدارک مورد نیاز در صورت فوت همسر، زوج یا زوجه:

– گواهی فوت متوفی – سند ازدواج (مجدد) – مدارک شناسایی فرد از قبیل کارت ملی و شناسنامه

مراحل تعویض شناسنامه

برای دریافت شناسنامه جدید، افراد ابتدا باید مدارک لازم را به اداره ثبت احوال ارائه دهند و پس از آن، صحت مدارک بررسی و اطلاعات با یکدیگر مطابقت داده می شود و در نهایت در صورت تایید اطلاعات، شناسنامه جدید چاپ و تحویل متقاضی خواهد شد.

مراحل تعویض شناسنامه های قدیمی (جلد قرمز)

علاوه بر این، ثبت درخواست صدور شناسنامه جدید و المثنی، به صورت الکترونیکی نیز امکان پذیر است. متقاضیان می توانند با مراجعه به وبسایت سازمان ثبت احوال به آدرس الکترونیک <https://www.sabteahval.ir>، و مراجعه به بخش پنجره خدمات سازمان وارد این بخش شده و درخواست خود را به صورت آنلاین ثبت کنند.

اداره کل حقوقی قوه قضاییه در یک نظریه مشورتی به سوالی در رابطه وصف کیفی ایجاد بوی تعفن شدید در واحدهای صنعتی، دامداری‌ها، مرغداری‌ها، محوطه‌های کشاورزی و ... که موجب آزار همسایه‌ها می‌شود، پاسخ داد. اداره کل حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی مورخ ۱۴۰۳/۱۰/۰۹ به سوالی در رابطه با جرم بودن یا نبودن ایجاد بوی تعفن شدید در واحدهای صنعتی، دامداری‌ها، مرغداری‌ها، محوطه‌های کشاورزی و ... که موجب آزار همسایه‌ها می‌شود، پاسخ داد. طبق این نظریه مشورتی، تشخیص آن بر عهده مرجع قضایی رسیدگی کننده به موضوع است.

ژئوپلیتیک هوش مصنوعی: استخراج نفت جدید از دیتا

فرشید فرحناکیان:
دکترای حقوق نفت و گاز

ادامه از صفحه اول:

در تازه‌ترین گزارش این شرکت که ویژه مدیران عامل این شرکت‌ها نوشته شده نتایج یک تحقیق دیگر این شرکت در اکتبر ۲۰۲۳ نشان داد که ۹۹ درصد مدیرعاملان شرکت‌هایی که با این شرکت در ارتباطاند قصد دارند روی هوش مصنوعی سرمایه‌گذاری کنند. هم‌زمان دولت‌ها به‌سرعت در حال فهم فرصت‌ها و چالش‌های هوش مصنوعی‌اند تا برایش قوانین وضع کنند. چنین طبق معمول خیلی سریع دست‌به‌کار شد و در سال ۲۰۲۳ چند قانون مربوط به هوش مصنوعی را تصویب کرد. هفت کشور صنعتی (G۷) هم توافق کرده‌اند که اصول استفاده از هوش مصنوعی را منتشر کنند و در اتحادیه اروپا هم بر سر یک «قانون هوش مصنوعی» مذاکره می‌شود. در آمریکا دولت بایدن یک دستور اجرایی با موضوع «ایمنی و امنیت هوش مصنوعی» صادر کرده است. پیشرفت‌های سریع تکنولوژی هوش مصنوعی باعث شده اهمیت آن در حوزه امنیت ملی و رقابت ژئوپلیتیکی به‌شدت بالا برود. در سال ۲۰۲۴ دوگانه ابداع و کنترل هوش مصنوعی در بلوک‌های ژئوپلیتیکی دنیا تأثیرات متفاوتی داشت. به لحاظ ژئوپلیتیکی، رقابت اصلی کشورها در حوزه هوش مصنوعی کارکرد اقتصادی دارد: هدف جلو زدن در بخش ابداع و امکان استفاده از این تکنولوژی در اقتصاد کشور است. در این حوزه آمریکا از بقیه کاملاً جلو است؛ اما چندین کشور مهم دیگر تلاش‌های خود را شددت بخشیده‌اند و سعی می‌کنند پهره‌های گوناگون با آمریکا رقابت کنند. مهم‌ترین رقیب، طبیعتاً چین است که در آن هم دولت و هم بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در بخش پژوهش ادامه می‌دهند تا به خودکفایی در هوش مصنوعی برسند. دولت انگلیس هم قصد دارد حداقل مقررات ممکن در این حوزه را تصویب کند تا اجازه بدهد که شرکت‌ها با سرعت بیشتری جلو بروند و هم‌زمان برای شرکت‌های خارجی مقصد جذاب‌تری شود. در حال حاضر انگلیس سومین کشور پذیرنده سرمایه‌گذاری در این حوزه در دنیاست. حتی کشورهایی که توان علمی ندارند، مثل عربستان سعودی، به روش خود؛ خرید تکنولوژی، سعی می‌کند از بازی عقب نمانند.

هوش مصنوعی در شکل‌دهی به رابطه آمریکا و چین نقش مهمی بازی می‌کند. آمریکا؛ گاهی با همراهی متحدانش، تلاش خواهد کرد که با کنترل صادرات و هم‌چنین اعمال محدودیت بر سرمایه‌گذاری‌ها کاری کند که دسترسی شرکت‌های چینی به نیمه‌رساناهای پیشرفته موردنیاز برای سیستم‌های هوش مصنوعی کاهش یابد. چنین سیاستی باعث خواهد شد چین دست به ضد حمله بزند و جلوی دسترسی آمریکا و متحدانش به دیگر بخش‌های زنجیره تأمین هوش مصنوعی؛ مثل مواد معدنی حساس را بگیرد. همین حالا هم در این بخش‌ها شاهد کنترل چین روی صادرات هستیم.

این مربوط به رقابت بین‌المللی است. در حوزه داخلی ماجرا چیز دیگری است: دولت‌ها تلاش می‌کنند قبل از اینکه تکنولوژی بتواند سیاست‌گذاران را پشت سر بگذارد قوانین محدودکننده وضع کنند. این مسئله آسانی نیست. از طرفی کشورها نیاز به ابداع در این حوزه دارند تا به لحاظ ژئوپلیتیکی با بقیه رقابت کنند و در حوزه‌هایی مثل بهداشت، امنیت ملی و راندان اقتصادی که هوش مصنوعی قول بهبود داده پیشرفت کنند. از طرف دیگر از خطرات هوش مصنوعی آگاه‌اند و نیازمند وضع سریع قوانین در این حوزه‌اند. آن‌ها می‌دانند که پیشرفت هوش مصنوعی می‌تواند باعث بیکاری گسترده شود که در نهایت به شورش‌های اجتماعی بینجامد. به‌علاوه همین حالا هم به کمک هوش مصنوعی اخبار و فیلم‌ها و عکس‌های جعلی راحت‌تر از گذشته ساخته می‌شوند و این چالشی جدی در حوزه امنیت ملی

و امنیت سایبری خواهد بود.

البته قرار نیست هوش مصنوعی در سال یا سال‌های آینده باعث به هم زدن توازن کنونی قدرت در مقیاس بین‌المللی شود؛ اما نقش آن در رقابت ژئوپلیتیک به‌طور فزاینده‌ای بیشتر می‌شود.

روشن‌ساز کلام: استخراج نفت جدید از دیتا

انقلاب‌های صنعتی می‌توانند روابط بین‌الملل را دست‌خوش تحولاتی عظیم کنند. انقلاب صنعتی در بریتانیا، لندن را به مرکز یک امپراتوری تبدیل کرد که خورشید در آن هرگز غروب نمی‌کرد. یا مثلاً آغاز عصر دیجیتال در سیلیکون ولی که باعث شد آمریکا به خانه شرکت‌های تکنولوژیک پیشروی جهان مبدل شود. مسئله اینجاست که اگر هوش مصنوعی به انقلاب صنعتی بعدی منجر شود، این انقلاب از لحظه شروع جهانی خواهد بود و محدود به یک کشور یا منطقه خاص نخواهد ماند. ما در پر هرج‌ومرجی‌ترین دوره جهان از زمان جنگ سرد به سر می‌بریم و ساخت زیرساخت‌هایی برای پشتیبانی از انقلاب هوش مصنوعی یک آزمون ژئوپلیتیکی است که هم شرکت‌ها و هم دولت‌ها باید با آن دست‌وپنجه نرم کنند.

هوش مصنوعی یک تکنولوژی با کاربرد عمومی است؛ اما برخلاف تکنولوژی‌های با کاربرد عمومی قبلی، مانند برق یا موتورهای بخار، ابزارهای هوش مصنوعی آن‌چنان به‌سرعت گسترش یافتند که تقریباً یک‌شبه در دسترس عمومی قرار گرفتند. ناگهان کاربران اینترنت متوجه شدند که می‌توانند با یک هوش مصنوعی پیشرفته گفت‌وگویی هوشمندانه داشته باشند یا می‌توانند به یک هوش مصنوعی دیگر دستور بدهند که برایشان از هیچ، عکس و فیلم بسازد. جالب اینجاست که هیچ کشوری انحصار بخش‌های متفاوت این صنعت را در دست ندارد. صنعت هوش مصنوعی به شبکه‌ای از شرکای تجاری جهانی وابسته است که شامل نه‌تنها تکنولوژی‌های آمریکا و چین که کارخانه‌های ساخت نیمه‌رساناها در تایوان، ماشین‌های لیتوگرافی فرابنفش ساخت هلند و دیگر تکنولوژی‌های حیاتی از دیگر کشورها می‌شود. رقابت بر سر هوش مصنوعی تاکنون به بحث‌هایی درباره نیمه‌رساناهای پیشرفته محدود بوده، اما مرحله بعدی رقابت درباره جغرافیا و قدرت است. به‌طور خاص، دیتاست‌ها (Data Centers) یا مراکز داده اینجا بیشترین اهمیت را دارند. دیتاست‌ها هستند که قدرت موردنیاز هوش مصنوعی را تأمین می‌کنند تا محاسبات خود را اجرا کنند. این مراکز کلیدی باید کجا ساخته شوند؟ و چه کسی سرمایه، انرژی و زیرساخت‌های موردنیاز برای قدرت بخشیدن به این دیتاست‌ها را دارد؟

این سؤالات درباره آینده هوش مصنوعی را نه‌فقط شرکت‌های فناوری که دولت‌ها باید جواب بدهند. یک دیتاستر، درواقع کارخانه هوش مصنوعی است که انرژی و دیتا را به هوش تبدیل می‌کند. طبق برآوردها انتظار می‌رود که بین سال‌های ۲۰۲۳ تا ۲۰۲۶ چند شرکت بزرگ تکنولوژی آمریکا به‌تنهایی بیش از ۶۰۰ میلیارد دلار در زیرساخت‌های هوش مصنوعی، به‌ویژه در دیتاستر، سرمایه‌گذاری کنند. طبیعتاً کشورهایی که با این شرکت‌ها برای میزبانی دیتاست‌ها همکاری می‌کنند، مزایای اقتصادی، سیاسی و تکنولوژیکی و اهرم فشار به دست می‌آورند؛ اما ماجرا به این سادگی‌ها نیست: دیتاست‌ها مراکز حساسی به‌حساب می‌آیند که باید با عینک امنیت ملی به آن‌ها نگاه کرد. چون اصولاً در این مراکز از نیمه‌رساناهای پیشرفته‌ای استفاده می‌شود که دست هرکسی به آن‌ها نمی‌رسد. هم‌زمان دولت‌ها، کسب‌وکارها و کاربران برخی از حساس‌ترین اطلاعات خود را از طریق همین دیتاست‌ها ارسال می‌کنند و مسئله امنیت در آن‌ها و هک نشدن آن‌ها اهمیتی فراوان دارد.

جرد کوهن؛ رئیس امور جهانی در بانک گلدمن ساکس، در فارن پالسی نوشت که دیتا (داده) گاهی «نفت جدید» (New Oil) نامیده می‌شود. تفاوتی اساسی اما میان نفت و دیتا وجود دارد. این طبیعت است که تعیین می‌کند که ذخایر نفت جهان کجا باشند؛ اما این کشورها هستند که تصمیم می‌گیرند که کجا دیتاستر (مرکز داده) بسازند و چقدر در آن سرمایه‌گذاری کنند.

الف) صنعتی که انرژی می‌بلعد: دو رقیب اصلی در حوزه هوش مصنوعی آمریکا و چین هستند و آمریکا دهه‌ها در این حوزه دست بالا را داشته است اما اوضاع طی سال‌های اخیر کمی فرق کرده است. بخصوص ساخت دیتاسترها در آمریکا دچار موانعی جدی بوده است؛ آن‌هم آمریکایی که خانه تعداد زیادی از دیتاسترها جهان است. نکته اینجاست که شبکه انرژی کهنه آمریکا که این دیتاسترها را تأمین می‌کند، تحت‌فشار زیادی قرار دارد؛ این فشار ناشی از عوامل درهم‌تنیده‌ای است؛ مثل افزایش تقاضای برق، تأخیر در ارتقاء زیرساخت‌ها، تغییرات آب و هوایی شدید و گذار این کشور به انرژی‌های تجدیدپذیر. در همین حال، افزایش سریع تقاضا برای ساخت دیتاستر به دلیل رو به رشد بودن صنعت هوش مصنوعی، آسیب‌پذیری‌های شبکه را تشدید می‌کند.

اما مشکل فقط چگونگی تأمین نیازهای انرژی نیست، مسئله مکان هم مطرح است. وقتی صحبت از دیتاستر می‌شود، کمبود زمین‌های متصل به برق در آمریکا همراه با چالش‌های زنجیره تأمین و زمان‌بر بودن فرآیندهای صدور مجوز برای زیرساخت‌های جدید، از چالش‌های جدی به‌حساب می‌آید.

درواقع مشکل بزرگ هوش مصنوعی این است که نیاز فراوانی به انرژی دارد. هر جستجوی ChatGPT تقریباً ۱۰ برابر بیشتر از یک جستجوی گوگل برق مصرف می‌کند. اکثر مدل‌های هوش مصنوعی مدرن از میلیون‌ها محاسبه در هر ثانیه استفاده می‌کنند که هر یک نیاز به انرژی دارند.

تحقیقات گلدمن ساکس نشان می‌دهد که دیتاسترها در سال ۲۰۲۲ سه درصد از برق ایالات‌متحده را مصرف کرده‌اند و این رقم می‌تواند تا سال ۲۰۳۰ به هشت درصد برسد. کمیسیون تنظیم انرژی فدرال پیش‌بینی کرده که مصرف دیتاسترها از ۱۷ گیگاوات (GW) در سال ۲۰۲۲ به ۳۵ گیگاوات در سال ۲۰۳۰ افزایش خواهد یافت. آژانس بین‌المللی انرژی پیش‌بینی می‌کند که مصرف برق جهانی دیتاسترها می‌تواند تا سال ۲۰۲۶ دو برابر شود و دلیل عمده این افزایش، رونق صنعت هوش مصنوعی است. طبق پیش‌بینی‌ها اگر تقاضای برق دیتاسترها از ۴۶۰ تراوات ساعت در سال ۲۰۲۲ به ۱۰۰۰ تراوات ساعت در سال ۲۰۲۶ افزایش یابد، یعنی این صنعت دارد تقریباً معادل مصرف برق ژاپن انرژی مصرف می‌کند.

ب) تمرکز میلیارد دلاری چین روی دیتا: هم‌زمان چین بی‌سروصدا در حال توسعه زیرساخت‌های صنعت هوش مصنوعی خود است. باوجود آنکه از سرعت رشد اقتصاد چین کاسته شده و در نتیجه تقاضا برای برق کاهش یافته، سرمایه‌گذاری‌های انرژی در این کشور همچنان بالاست است؛ مثلاً قرار است ده‌ها نیروگاه هسته‌ای در این کشور ساخته شود و چندین نیروگاه دیگر در حال ساخت است. فراموش نکنید در سال ۲۰۲۳ یک‌سوم سرمایه‌گذاری‌های جهان در انرژی‌های پاک توسط چین انجام شد، آن‌هم زمانی که تولید زغال‌سنگ در این کشور رکورد زد. چرا چین به این حجم عظیم از انرژی نیاز دارد؟ پکن در سال ۲۰۲۲ یک برنامه ملی برای توسعه دیتاسترها را آغاز کرد با نام «دیتای شرقی، محاسبات غربی» (Eastern Data, Western Computing) که شامل یک سرمایه‌گذاری ۶/۱ میلیارد دلاری در هشت مرکز عظیم دیتاستر می‌شود.

البته اگر معضل زیرساخت‌های کهنه را کنار بگذاریم آمریکا در حوزه انرژی توان رقابت با چین را دارد. این کشور سرشار از انرژی است و امروز بیش از هر کشور دیگری در طول تاریخ، نفت تولید می‌کند. اوضاع تولید گاز طبیعی هم در این کشور رونق گرفته است. یک شبکه برق قوی‌تر که منابع انرژی متنوع از جمله انرژی هسته‌ای و نیروگاه‌های مدولار کوچک (نسل جدیدی از نیروگاه‌های هسته‌ای) را در برگیرد، می‌تواند محاسبات بازار را به نفع آمریکا تغییر دهد. البته داشتن ذخایر انرژی به این معنی نیست که این منابع بدون دردرس می‌تواند به مناطق موردنیاز متصل شوند. فرآیندهای پیچیده نظارتی و معضل صدور مجوز در سطوح ملی، ایالتی و محلی جزو

هرگاه رای دیوان عالی کشور مبنی بر تجویز اعاده دادرسی باشد یا طبق ماده(۴۷۷) اعاده دادرسی پذیرفته شده باشد اجرای حکم تا صدور حکم مجدد به تعویق می افتد و چنانچه از متهم تامین اخذ نشده و یا تامین منتفی شده باشد یا متناسب نباشد، دادگاهی که پس از تجویز اعاده دادرسی به موضوع رسیدگی می کند، تامین لازم را اخذ می نماید. تبصره (اصلاحی ۳/۲۴/۱۳۹۴) - در صورتی که مجازات مندرج در حکم، از نوع مجازات سالب حیات یا سایر مجازات های بدنی یا قلع و قمع بنا باشد، شعبه دیوان عالی کشور با وصول تقاضای اعاده دادرسی قبل از اتخاذ تصمیم درباره تقاضا، دستور توقف اجرای حکم را می دهد.

نکته حقوقی

آنچه درباره ماده ۴۷۷ باید بدانیم

۱- تجویز اعاده دادرسی با رئیس قوه قضائیه است. ۲- موضوع آرای صادره مهم نیست، ولی باید قطعی باشد. مطابق تبصره ۳ ماده ۴۷۷ دستور موقت صادره از دادگاه ها هم می تواند موضوع اعمال اعاده دادرسی در ماده ۴۷۷ قرار گیرد. ۳- با پذیرش رئیس قوه قضائیه مرجعی که باید به اعاده دادرسی رسیدگی کند دیوان عالی کشور است. ۴- مطابق قانون، دیوان عالی کشور مرجع رسیدگی شکلی است نه ماهوی، ولی در اعمال ماده ۴۷۷ قانون آئین دادرسی کیفری با اذن قانون گذار از حیث شکلی و ماهوی به موضوع رسیدگی و حکم صادر می کند. ۵- اینکه رای را کدام مرجع صادر کند مهم نیست، ولی باید مرجع صادرکننده رای، مرجع قضایی باشد. ۶- اعمال ماده ۴۷۷ صرفا به موجب تبصره ۳ ماده ۴۷۷ فقط یک بار قابل اعمال است و درخواست مجدد در صورتی است که جهت درخواست متفاوت باشد قابل اعمال است. ۷- عموم اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی که در صورتی که دلیل و مستند کافی برای اثبات خلاف شرع بین بودن دادنامه صادره داشته باشند می توانند درخواست خود را با ذکر کلاسه پرونده، مشخصات طرفین، علت درخواست و جهت خلاف شرع بین دانستن دادنامه به صورت مستدل به ضمیمه تصویر دادنامه یا دادنامه های صادره حسب مورد، برای دادگستری کل استان مربوط با سازمان قضایی نیروهای مسلح ارسال کنند. ۸- در رویه عملی، رئیس کل دادگستری استان پس از وصول گزارش حداکثر ظرف دو ماه پس از اخذ نظریه مشورتی حداقل دو نفر از قضات مجرب و باسابقه، در صورت تشخیص خلاف شرع بین بودن، نظر خود را به صورت مستند و مستدل و با ذکر کلاسه پرونده، شماره دادنامه، دادگاه و نام قضات صادرکننده رای و مشخصات طرفین پرونده به ضمیمه رای قطعی به دفتر رئیس قوه قضائیه و حوزه معاونت قضایی اعلام می کند.

۹- در صورت موافقت رئیس قوه قضائیه با تجویز اعاده دادرسی، پرونده محاکماتی به پیوست نظریه قضات و کارشناسان قوه قضائیه از طریق معاونت قضایی در اجرای ماده ۴۷۷ قانون مذکور جهت رسیدگی به دیوان عالی کشور ارسال و رونوشت نامه برای پیگیری به دادگستری استان مربوطه ارسال می شود. ۱۰- شعبه مرجع الیه موظف است مبنای بر نظر رئیس قوه قضائیه، ضمن نقض رای قطعی قبلی رسیدگی مجدد اعم از شکلی و ماهوی را معمول و اقدام به صدور رای کند.

مشاوره حقوقی

Aftab.yz@gmail.com

۰۹۱۳۱۵۱۵۲۱۰ - ۰۹۱۲۲۹۹۱۷۹۶

مشاوره حقوقی
کیفری | حقوقی | ثبتی | مواد مخدر | خانواده

افتاب حقوق

مدیر مسئول:
منصور مظفری
وکیل پایه یک دادگستری

زیر نظر **وکلا پایه یک دادگستری**

در سراسر کشور

یزد تهران
۰۹۱۳ ۱۵۱ ۵۲۱۰ ۰۹۱۲ ۲۹۹ ۱۷۹۶

راهکارهای حفظ امنیت گوشی های هوشمند در برابر تهدیدات سایبری

حمیده مهرعلی: افزایش استفاده از گوشی های هوشمند زندگی روزمره را آسان تر کرده، اما غفلت از امنیت این ابزار مهم می تواند شما را در معرض کلاهبرداری ها و حملات سایبری قرار دهد. با رعایت نکاتی مانند فعال سازی رمز عبور قوی، استفاده از احراز هویت دو مرحله ای و به روزرسانی سیستم عامل، امنیت دستگاه خود را تضمین کنید. افزایش روزافزون استفاده از گوشی های هوشمند در سراسر جهان، این ابزار را به عنوان بخشی از زندگی روزمره اکثر مردم تبدیل کرده است. گوشی های هوشمند به دلیل مفید بودن، در دسترس بودن و سهولت استفاده، جزیی جداناپذیر از زندگی غالب افراد شده است. اما راحتی استفاد از آن باعث شده به اهمیت امنیت تلفن همراه توجه کافی نشود و حتی گاهی فراموش شود. با گسترش فناوری و پیشرفت تکنولوژی، کلاهبرداران نیز از این غافله جانمانده و مجرمان سایبری دائما طعمه های خود را به صورت دیجیتالی از هر نقطه از جهان هدف قرار می دهند. به همین جهت اطلاع از روش های مناسب در حفظ امنیت گوشی های هوشمند از موضوعات بسیاری مهمی است که کاربران آن برای پیشگیری و مقابله با تهدیدات سایبری باید به آن توجه داشته باشند.

راهکارهای حفظ امنیت موبایل چیست؟

تلفن همراه خود را همیشه در حالت قفل بگذارید. از روش احراز هویت و رمزهای عبور امن و قوی برای باز کردن تلفن همراه خود استفاده کنید. از روش احراز هویت دو مرحله ای (2FA)، استفاده کنید. بر روی نرم افزارهای مهم خود رمز بگذارید. رمزهای عبور را با دقت انتخاب و مدیریت کنید و از رمزهایی سیستم عامل گوشی هوشمند خود را به روز رسانی کنید.

کوری و منحرف بودن با هم فرق داشته باشند. تبصره - هرگاه لکه دائمی موجود در چشم مانع بینایی قسمتی از چشم گردد، در صورتی که تعیین مقدار آن ممکن باشد به همان نسبت از دیه کسر و در غیر این صورت، ارش پرداخت می شود. در آوردن و یا از بین بردن چشم بینای کسی که فقط یک چشم بینا دارد و چشم دیگرش نابینای مادرزادی و یا به علل غیرجنایی از بین رفته باشد موجب دیه کامل است لکن اگر چشم دیگرش را در اثر قصاص یا جنایتی که استحقاق دیه آن را داشته است از دست داده باشد دیه چشم بینا، نصف دیه کامل می باشد. همچنین دیه در آوردن و یا از بین بردن هر چشمی که بینایی ندارد یک ششم دیه کامل است. دیه مجموع چهار پلک دو چشم، دیه کامل، دیه هریک از پلک های بالا، یک ششم دیه کامل و دیه هر یک از پلک های پایین، یک چهارم دیه کامل است و هرگاه کسی چشم و پلک را یکجا از بین ببرد، هریک دیه جداگانه دارد. مطابق ماده ۵۹۱ قانون مجازات اسلامی نیز شکافتن هریک از پلک های بالا، موجب یک ششم دیه و شکافتن هریک از پلک های پایین، موجب یک چهارم دیه است.

کوری و منحرف بودن با هم فرق داشته باشند. تبصره - هرگاه لکه دائمی موجود در چشم مانع بینایی قسمتی از چشم گردد، در صورتی که تعیین مقدار آن ممکن باشد به همان نسبت از دیه کسر و در غیر این صورت، ارش پرداخت می شود. در آوردن و یا از بین بردن چشم بینای کسی که فقط یک چشم بینا دارد و چشم دیگرش نابینای مادرزادی و یا به علل غیرجنایی از بین رفته باشد موجب دیه کامل است لکن اگر چشم دیگرش را در اثر قصاص یا جنایتی که استحقاق دیه آن را داشته است از دست داده باشد دیه چشم بینا، نصف دیه کامل می باشد. همچنین دیه در آوردن و یا از بین بردن هر چشمی که بینایی ندارد یک ششم دیه کامل است. دیه مجموع چهار پلک دو چشم، دیه کامل، دیه هریک از پلک های بالا، یک ششم دیه کامل و دیه هر یک از پلک های پایین، یک چهارم دیه کامل است و هرگاه کسی چشم و پلک را یکجا از بین ببرد، هریک دیه جداگانه دارد. مطابق ماده ۵۹۱ قانون مجازات اسلامی نیز شکافتن هریک از پلک های بالا، موجب یک ششم دیه و شکافتن هریک از پلک های پایین، موجب یک چهارم دیه است.

سال های اخیر بیش از گذشته به بومی سازی صنایع تمایل داشته باشند. در حوزه هوش مصنوعی هم چنین روندی دیده می شود و دولت سعی می کنند به سمتی حرکت کنند که از صفر تا صد این صنعت در کشور خودشان ساخته شود یا فقط به کشورهای دوست متکی باشند. بهر حال تکنولوژی های انقلابی در طول تاریخ به سیاستمداران کمک کرده اند که امکانات تازه ای را برای اعمال قدرت ژئوپلیتیک پیدا کنند. در قرن نوزدهم، راه آهن ها سواحل ایالات متحده را به هم متصل کرد و قدرت اقتصادی این کشور را به شدت بالا برد. همین راه آهن بود که رقابت بین امپراتوری ها برای دستیابی به منابع اوراسیا را تشدید کرد. در قرن بیستم، شبکه های مخابراتی ارسال اطلاعات را در سراسر جهان امکان پذیر کردند و مسیر سیاست و اجتماع را تغییر دادند. حالا هوش مصنوعی و دیتاسنترها این وظیفه را برعهده گرفته اند. به آغاز انقلاب صنعتی بعدی نزدیک می شویم.

مجازات از بین بردن چشم چیست؟

در آوردن و یا از بین بردن دو چشم بینا دیه کامل و هریک از آنها نصف دیه دارد اگر کسی عمدا چشم فرد دیگری را از بین ببرد (مانند کور کردن یا تخلیه چشم) و شرایط قصاص فراهم باشد، قصاص عضو جرمی می شود. قصاص به این معناست که همان آسیب به چشم مجرم وارد شود، مگر اینکه فرد مضروب یا اولیای دم (در موارد خاص) رضایت دهند یا دیه بگیرند.

شرایط اجرای قصاص:

عمل عمدا و با قصد آسیب زدن انجام شده باشد. تسلوی در شرایط جسمی (مانند تعداد چشم ها یا سلامت چشم) بین مجرم و قربانی وجود داشته باشد. همچنین مطابق ماده ۵۸۷ قانون مجازات اسلامی، در آوردن و یا از بین بردن دو چشم بینا دیه کامل و هریک از آنها نصف دیه دارد. چشم هایی که بینایی دارند در این حکم یکسانند هر چند میزان بینایی آنها متفاوت باشد یا از جهات دیگر مانند شب

ادامه از صفحه قبل

مشکلات اصلی آمریکا در این بخش است.

ج) هوش مصنوعی بین المللی یا بومی: چالش دیگر در حوزه توسعه هوش مصنوعی مشکلات سیاسی/امنیتی است. از یک طرف مراکز داده می توانند هدف تهدیدات سایبری و جاسوسی قرار گیرند، به ویژه در مورد داده های مالی و امنیت ملی. از طرف دیگر، در این صنعت، نیاز به شرکای خارجی جدی است و رابطه با این شرکا در جهان پراشوب کنونی می تواند یک شبه بحرانی شود. مثلا یک درگیری ژئوپلیتیک یا بلاای طبیعی در نقطه های حساس مانند تایوان می تواند دسترسی جهان به نیمه رساناها را مختل کند. ضمناً تراشه ها و کابل هایی که واحدهای پردازش گرافیکی (GPU) را متصل می کنند، از مواد کمیاب مانند ژرمانیم و گالیوم ساخته شده اند که تحت کنترل های صادراتی و ممنوعیت هایی توسط چین بوده اند. بحران کرونا، جنگ روسیه/اوکراین و جنگ تجاری چین و آمریکا باعث شده کشورهای دنیا طی

چنانچه فردی هر دو نسخه سندعادی تنظیم شده بین خود و دیگری را که نسبت به آن تعهداتی داشته است، پاره (تخریب) کند، آیا مرتکب جرم شده است؟ در صورت مثبت بودن پاسخ، مبنای محاسبه مجازات وی چیست و ارزش سند چگونه محاسبه می شود؟ آیا براساس ارزش تعهدات مندرج در سند معدوم شده محاسبه می شود و یا آنکه به نحوی دیگر و یا با جلب نظر کارشناس درخصوص ارزش ظاهری و هزینه های تنظیم دوباره سند محاسبه می شود؟

• نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضائیه: ۱-وفق ماده ۶۸۲ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات مصوب ۱۳۷۵) اتلاف اسناد یا اوراق تجاری و غیرتجاری غیردولتی به

کلاهبرداری سایبری در فضای مجازی و راهکارهای پیشگیری از آن

فیشینگ، اجاره حساب بانکی و اپلیکیشن های جعلی

استقبال از سرمایه گذاری بر روی این دارایی ارزشمند، سبب شده تا کسب و کارهایی شکل بگیرند که خدمات خریدوفروش طلا را به منظور راحتی و دسترسی بیشتر به شکل آنلاین و در بستر اینترنت به مردم ارائه دهند. با افزایش بهای طلای جهانی و داخلی و گسترش معاملات آنلاین، پلتفرم های خرید آنلاین طلا و سکه نیز به سرعت رشد کرده و اصطلاحا رشد قارچ گونه ای داشتند.

این پلتفرم ها در حالی با ترفندهای مختلف و تبلیغات گسترده، مشتریان را ترغیب به خرید می کنند، که بسیاری از آن ها پشتمانه واقعی طلا ندارند و خریداران زمانی متوجه ضرر خود می شوند که پس از مدتی بخواهند طلاهای خریداری شده را به شکل فیزیکی و یا به قیمت روز بفروشند اما با دستان خالی مواجه می شوند. لذا، نگرانی هایی بسیاری در مورد فعالیت های این نوع پلتفرم ها به دلیل ریسک خالی فروشی و کلاهبرداری وجود دارد. بانک مرکزی، دادستانی، کارشناسان و اتحادیه طلا و جواهر از جمله نهادهایی هستند که نسبت به خطرات این نوع خرید طلا و جواهرات بارها به مردم هشدار داده اند.

وضعیت قانونی فعالیت پلتفرم های فروش آنلاین طلا، هشدارها، راه های پیشگیری از خالی فروشی و کلاهبرداری از این طریق و نکاتی که خریداران طلا باید به آن توجه داشته باشند را، اینجا بخوانید.

کلاهبرداری از طریق تماس و ارسال پیامک های جعلی تحت عنوان «شما برنده شده اید»

یکی دیگر از شایع ترین روش های کلاهبرداری، پیامک های حاوی متن برنده شدن در مسابقه، جشنواره و قرعه کشی و تماس هایی است که از سوی افراد سودجو با مردم گرفته می شود. این افراد با ادعای برنده شدن فرد، اقدام به دریافت شماره کارت و اطلاعات حساب بانکی وی می کنند.

کلاهبرداران طی تماس تلفنی یا ارسال پیامک به افراد، موضوع برنده شدن در قرعه کشی یا مسابقه را مطرح می کنند و در ادامه با فریب قربانی اقدام دریافت اطلاعات بانکی و خالی کردن حساب مردم می کنند.

کلاهبرداری از طریق پیامک ابلاغیه ثنا و واریز سود سهام عدالت

روش دیگر کلاهبرداری و بردن مال مردم از طریق فیشینگ، ارسال لینک جعلی پیامکی حاوی مضامینی مانند «مشاهده ابلاغیه سامانه ثنا» و یا «واریز سود سهام عدالت» است. کلاهبرداران اینترنتی به وسیله ارسال پیامک حاوی لینک آلوده با موضوع واریز سود سهام عدالت، مشاهده ابلاغیه ثنا، و عناوین فریب دهنده این چنینی اقدام به برداشت غیرمجاز از حساب افراد می کنند.

کلاهبرداری اسکیمری و سرقت اطلاعات بانکی

با استفاده روزافزون مردم از کارت بانکی برای پرداخت وجه، کلاهبرداران نیز از این فرصت به راحتی عبور نکرده و از روش اسکیمینگ اقدام به سرقت اطلاعات و خالی کردن حساب بانکی طعمه هایشان می کنند. اسکیمینگ از جرایم شایع در حوزه سایبری است.

این مجرمان، قطعه ای سخت افزاری را که «اسکیم» نامیده می شود بر روی دستگاه ها نصب می کنند و اقدام به کپی اطلاعات کارت های بانکی، می کنند که به این عمل «اسکیمینگ» (skimming) می گویند.

این روش کلاهبرداری با فراگیر شدن معاملات از طریق کارت بانکی و حاشیه نشینی پول های کاغذی بیشتر شده و در اکثر کشورها مشاهده می شود. کلاهبرداری اسکیمری به نوعی جایگزین جیببری، کف زنی، سرقت از بانک و پول های تقلبی

اما استفاده عمومی و وسیع از این نرم افزارها بستری برای انجام برخی کلاهبرداری های سایبری نیز شده است.

اپلیکیشن های جعلی همراه بانک، یکی دیگر از روش های کلاهبرداران سایبری برای خالی کردن حساب های بانکی کاربران است. کلاهبرداران سایبری، با جعل اپلیکیشن های بانکی و ارسال آن برای نصب به کاربران به اطلاعات کارت بانکی آن ها دسترسی پیدا کرده و از این طریق حساب آن ها را خالی می کنند.

کلاهبرداری با رسیدهای واریزی جعلی

باتوجه به اینکه معمولا واریز وجه از طریق اپلیکیشن های بانکی و همراه بانک ها انجام می شود و برای تایید پرداخت، رسید آن به فروشنده ارائه می شود، کلاهبرداران از این موقعیت نیز سواستفاده کرده و با استفاده از برنامه های رسیدساز جعلی و ارائه فیش های واریزی جعلی بدون واریز وجه، خرید کالا را انجام می دهند و از این طریق اقدام به کلاهبرداری و بردن اجناس گران قیمت مردم می کنند.

از آنجا که این رسیدهای جعلی شباهت زیادی به رسیدهای واقعی دارند، قربانیان تصور می کنند که واریز وجه واقعا انجام شده، در حالی که هیچ انتقال وجهی انجام نشده است.

روش کار برنامه های رسیدساز جعلی، روش تشخیص رسید جعلی از رسید اصلی و راه های پیشگیری و پیگیری این جرم را، اینجا بخوانید.

کلاهبرداری با سوء استفاده از مناسبت های خاص همچون بلک فراییدی

مجرمان سایبری در کلاهبرداری اینترنتی با مهندسی اجتماعی، مناسبت ها و رویدادهای جامعه را رصد و با برنامه ریزی و طراحی سایت و سامانه های جعلی اقدام به کلاهبرداری و خالی کردن حساب مردم می کنند.

«جمعه سیاه» یا «بلک فراییدی» (Black Friday) یکی از معروف ترین رویدادهای فروش ویژه با تخفیف فوق العاده است که در اکثر نقاط جهان برگزار می شود. بسیاری از فروشگاه های دنیا، به مناسبت نزدیک شدن به سال نو میلادی، تخفیف های چشمگیری برای فروش بیشتر کالا و خدمات در نظر می گیرند. این موقعیت، به عنوان یک فرصت مناسب برای خریداران و فروشندگان شناخته می شود.

باوجود اینکه، این روز به صورت رسمی در تقویم ایران جایگاهی ندارد، اما بسیاری از برندها و فروشگاه ها از این فرصت برای ارائه تخفیف های ویژه استفاده می کنند و روزهای خاصی را برای برگزاری این حراج ها اعلام می کنند.

هرچند حراج جمعه سیاه چندسالی است که در ایران رایج شده، اما طبق اعلام مراجع قانونی، بسیاری از تخفیف های بلک فراییدی در ایران با کلاهبرداری و تبلیغات همراه کننده همراه شده که باعث می شود مشتریان، به جای سود بردن از این موقعیت، قربانی آن شوند.

انواع روش های رایج کلاهبرداری در بلک فراییدی، راه های پیشگیری از آن و نکات مهمی که در خرید جمعه سیاه باید رعایت شود را، اینجا بخوانید.

کلاهبرداری و خطر خالی فروشی در خرید آنلاین طلا سرمایه گذاری در حوزه طلا و تبدیل پول به فلزات گران بها همواره به عنوان یکی از امن ترین راه های حفظ سرمایه معرفی شده است. به ویژه در شرایط نوسانات اقتصادی، سرمایه گذاری در حوزه طلا یکی از مطمئن ترین روش ها برای حفظ ارزش دارایی ها محسوب می شود. اما این سرمایه گذاری باید در بستری امن و قانونی انجام شود تا سرمایه اصلی اشخاص از بین نرود.

کلاهبرداری های سایبری و فیشینگ در فضای مجازی، از جمله در برنامه های داخلی مانند شاد، تهدیدی جدی برای کاربران به شمار می رود. مجرمان سایبری با استفاده از روش های مختلف همچون جعل پیام های پشتیبانی و درخواست های فریبنده، اقدام به سرقت اطلاعات حساس کاربران می کنند.

فضای مجازی و اپلیکیشن های داخلی، مانند برنامه شاد، به طور گسترده ای در معرض تهدیدات سایبری قرار دارند. کلاهبرداران با بهره برداری از تکنیک های فیشینگ و روش های مختلف سوء استفاده از اطلاعات کاربران، تلاش می کنند تا دسترسی غیرمجاز به حساب های بانکی، اطلاعات شخصی و حتی حساب های آنلاین افراد پیدا کنند. این گزارش به بررسی مهم ترین انواع کلاهبرداری ها، از جمله فیشینگ و اجاره حساب های بانکی، و همچنین ارائه راهکارهای موثر برای جلوگیری از آنها می پردازد.

کلاهبرداری سایبری و فیشینگ در برنامه شاد و فضای مجازی

کلاهبرداری و فیشینگ در بستر فضای مجازی یکی از مشکلاتی است که گریبان گیر افراد بسیاری می شود. این مشکل اختصاص به فضای مجازی و شبکه های اجتماعی بین المللی نداشته و در برنامه های داخلی نیز بسیار رایج است.

مجرمان سایبری با سوء استفاده از نرم افزارهای فضای مجازی مانند شاد، اقدام به فریب کاربران می کنند، این افراد با ارسال پیام هایی که ظاهرا از طرف پشتیبانی برنامه شاد است، از کاربران می خواهند تا رمز عبور خود را در اختیار آن ها قرار دهند تا به آن ها اجازه به روزرسانی برنامه را بدهند.

روش های کلاهبرداری و نکات مهم در پیشگیری از جرایم سایبری و فیشینگ در برنامه شاد و سایر برنامه های کاربردی در فضای مجازی را، اینجا بخوانید.

کلاهبرداری از طریق اجاره حساب بانکی و رمز ارزی

یکی از موضوعات دردسرسازی که امروزه افراد بسیاری را دچار مشکلات متعدد کرده، «حساب اجاره ای» است. حساب اجاره ای یعنی یک فرد، حساب خود را در مقابل دریافت پول به فردی دیگر اجاره می دهد تا از آن برای واریز و برداشت پول، خرید و فروش کالا و خدمات یا سایر فعالیت های مالی استفاده کند.

اجاره حساب بانکی یا حساب کاربری در صرافی های رمز ارزی، ترفند کلاهبرداران برای جابجایی و انتقال پول برای پولشویی است. افرادی که حساب خود را اجاره می دهند به واسطه وقوع این جرایم به عنوان شریک جرم قابل تعقیب و مجازات خواهند بود.

از آنجا که مجرمان می دانند با انتقال وجوه کلاهبرداری شده به حساب های شخصی خود، پلیس سریعآ آن ها را شناسایی و دستگیر می کند؛ برای دریافت وجوه حاصل از کلاهبرداری و انتقال و جابجایی آن از حساب اجاره ای استفاده می کنند و از این طریق می خواهند رد پای خود را در ارتکاب جرم از بین ببرند. معاونت پیشگیری از جرم قوه قضائیه نیز با ارسال پیامکی در رابطه با عواقب اجاره و در اختیار قرار دادن حساب بانکی یا هرگونه ابزار پرداخت به متخلفان هشدار داده است.

کلاهبرداری از طریق اپلیکیشن های جعلی همراه بانک

نرم افزارهای همراه بانک، اپلیکیشن های موبایلی هستند که برای انجام امور بانکی به وسیله گوشی هوشمند و با استفاده از اینترنت ساخته شده است.

در حال حاضر تقریبا تمامی بانک ها، از طریق این نرم افزارها به مشتریان خود خدمات مختلفی همچون انتقال و واریز وجه، پرداخت قبوض، سپرده گذاری، دریافت انواع تسهیلات بانکی، درخواست دسته چک و ... ارائه می دهند و حتی در مواقعی ارائه برخی خدمات بانکی صرفا از طریق این برنامه ها انجام می شود.

طور مطلق و بدون لحاظ میزان خسارت، مشروط بر آنکه اتلاف آنها موجب ضرر غیر باشد، دارای وصف مجرمانه است، بنابراین، چنانچه یکی از متعاملین سند متعلق به طرف دیگر معامله را تلف کند، موضوع مشمول ماده یاد شده است. ۲- ارزش مالی سندی که تلف شده است، براساس ماده ۶۸۲ قانون یاد شده در تعیین میزان مجازات موثر نیست و نصاب مبلغ یکصد میلیون ریال در ماده ۶۷۷ این قانون، به ماده ۶۸۲ همین قانون تسری ندارد. ۳- براساس این گزارش، طبق ماده ۶۸۲ قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات و مجازات های بازدارنده اصلاحی ۱۳۹۹/۰۲/۲۳) هرکس عالماً هر نوع اسناد یا اوراق تجارتي و غیرتجارتی غیردولتی را که اتلاف آنها موجب ضرر غیر است بسوزاند یا به هر نحو دیگر تلف کند به حبس از چهل و پنج روز تا یک سال محکوم خواهد شد.

شده است.

کلاهبرداری سایبری به بهانه سال نو میلادی و کریسمس

مجرمان سایبری از هیچ فرصتی برای رسیدن به اهداف مجرمانه خود دریغ نمی کنند و دائماً در حال سوءاستفاده از غفلت مردم برای بردن مال آنها هستند. یکی از موقعیت هایی که برای این افراد ایجاد شده و پلیس فتا با استفاده از تجربه سال های قبل و به منظور پیشگیری از وقوع جرم، در مورد آن به هموطنان مخصوصاً مسیحیان کشور، هشدار داده، مراقبت نسبت به جرایم سایبری در خرید از سایت ها و فروشگاه ها غیرمجاز باتوجه به «شروع سال نو میلادی» است.

سال نو میلادی از مهم ترین رویدادهای جهانی است که از روز اول ژانویه آغاز می شود. تاریخ شروع سال نو میلادی ۲۰۲۵، یکم ژانویه ۲۰۲۵ است که در تقویم شمسی برابر با ۱۲ دی ماه ۱۴۰۳ است. شروع جشن کریسمس نیز ۲۵ دسامبر، برابر با ۵ دی ماه ۱۴۰۳ است.

برگزاری مراسم و جشن سال نو میلادی در هر کشوری متفاوت است. در ایران نیز مسیحیان کشور با توجه به مذهب و آیین خود ایام کریسمس و شروع سال نو میلادی را جشن می گیرند. کلاهبرداران اینترنتی با سوءاستفاده از این ایام به دنبال عملی کردن اهداف مجرمانه خود و سوءاستفاده از هموطنان عزیز به خصوص مسیحیان هستند.

کلاهبرداری از طریق لینک های جعلی پیامکی

یکی از شایع ترین روش های کلاهبرداری سایبری، برداشت غیرمجاز وجه از حساب بانکی از طریق لینک های جعلی پیامکی است. شهروندانی که قربانی این روش ها می شوند، می توانند با اقدام به موقع از طریق پلیس فتا، پول خود را بازگردانند.

طبق اعلام پلیس فتا هر فردی که متوجه برداشت غیرمجاز از حساب بانکی خود می شود، باید در دقایق اولیه با شماره تلفن ۰۹۶۳۸۰ تماس بگیرد. این شماره به صورت شبانه روزی آماده پاسخگویی به گزارشات سایبری هموطنان در سراسر کشور است. با تماس فوری در دقایق ابتدایی و زمانی کمتر از یک ساعت، پلیس فتا می تواند حساب بانکی مجرمان را مسدود و از انتقال وجه به حساب دیگر جلوگیری کرده و مبلغ سرقت شده را به حساب فرد قربانی بازگرداند.

کلاهبرداری با ارسال لینک های آلوده واتساپ و تلگرام رفع فیلتر شده

کلاهبرداران در فضای واقعی و مجازی از هر موقعیت جدیدی برای رسیدن به اهداف مجرمانه خود برای سرقت اطلاعات و خالی کردن حساب مردم استفاده می کنند. فرصتی دیگری که افراد شیاد و سودجو از آن سوءاستفاده کرده و به این بهانه اقدام به ارسال لینک های آلوده برای سرقت اطلاعات افراد می کنند، موضوع رفع فیلترینگ است. پلیس فتا طی یک سال گذشته علاوه بر هشدارهایی که دائماً نسبت به جرایم سایبری و اینترنتی مذکور و سایر جرایم و کلاهبرداری هایی از این دست داشته، راه حل های پیشگیری و مقابله با این نوع جرایم و نحوه مواجهه و پیگیری آن ها را به اطلاع مردم رسانده است.

شهروندان، در صورت بروز مشکل و مواجهه با هرگونه فعالیت مجرمانه در فضای مجازی مواجهه با جرایم رایانه ای می توانند علاوه بر مراجعه حضوری به پلیس فتا و استفاده از راهنمایی مستقیم کارشناسان با مراجعه به سایت پلیس فتا به آدرس fata.gov.ir و یا تماس با فوریت های سایبری به شماره ۰۹۶۳۸۰ از مشاوره ها و راهنمایی های کارشناسان پلیس برای رفع مشکلات احتمالی خود اقدام کنند.

تعیین مرجع صالح برای رسیدگی به اتهام نقض حقوق شهروندی در انتقال محل خدمت همسر

شماره ۱۹۳۱۳۸ ت ۳۷۹ مورخ ۱۳۸۶/۰۶/۱۲ هیئت دولت و نظریه مشورتی شماره ۷/۱۴۰۲/۹۷۰ مورخ ۱۴۰۱/۸/۷ دیوان عدالت اداری، محل خدمت زن به تبعیت از شوهر می باشد؛ اما مدیر اداره دولتی همسر، با انتقالی زن مخالفت کرده است. حال با توجه به حق مرد که همسرش باید در کنار ایشان باشد و این حق در شهرستان «الف» نقض شده است، مرجع صالح به رسیدگی به اتهام محرومیت از حق مقرر در قانون اساسی و نقض حقوق شهروندی کدام شهرستان می باشد؟

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه:

رسیدگی به جرایم موضوع مواد ۵۷۰ و ۵۷۶ قانون مجازات اسلامی (تعزیرات) مصوب ۱۳۷۵ در صلاحیت دادگاه محل استقرار ادارات مقامات و مأمورین و صاحب منصبان و مستخدمین و مأمورین دولتی موضوع مواد یادشده می باشد و در هر حال تطبیق رفتار مجرمانه با قانون بر عهده مرجع قضایی رسیدگی کننده است.

اداره کل حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی شماره ۷/۱۴۰۲/۹۷۰ به سوالی در رابطه با مرجع صالح رسیدگی به اتهام محرومیت از حق قانونی زن در انتقال محل خدمت خود به محل خدمت همسر پاسخ داد.

اداره کل حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۸ به سوالی در رابطه با تعیین شهرستان مرجع صالح رسیدگی به اتهام مدیر اداره دولتی در محرومیت از حق قانونی و شهروندی زن در انتقال محل خدمت خود به محل خدمت همسر پاسخ داد.

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۴۰۲/۹۷۰ اداره کل حقوقی قوه قضاییه

استعلام:

مردی در شهرستان «الف» و همسر ایشان در شهرستان «ب» به خدمت در یکی از ادارات دولتی مشغول می باشند. به رغم این که مطابق اصل دهم قانون اساسی و مصوبات هیئت وزیران؛ از جمله بخشنامه ۱۶۸ - ۱۶۰۵۵/م/۲۷۵ و مصوبه

صلاحیت دادگاه های صلح در رسیدگی به دعاوی مهریه و نفقه طبق نظریه مشورتی جدید

وظایف این اداره کل خارج می باشد؛ نظر به این که دعاوی ابطال اجرائیه غیرمالی است و صلاحیت دادگاه صلح منحصر به موارد موضوع ماده ۱۲ قانون شوراها حل اختلاف مصوب ۱۴۰۲ می باشد و مورد از موارد احصاء شده در ماده ۱۲ مذکور خارج می باشد؛ لذا در فرض سؤال رسیدگی به دعاوی ابطال اجرائیه از

اداره کل حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی شماره ۷/۱۴۰۳/۴۸۷ به سؤالاتی در رابطه با صلاحیت دادگاه های صلح در حوزه دعاوی مربوط به مهریه و نفقه پاسخ داد.

اداره کل حقوقی قوه قضاییه در نظریه مشورتی مورخ ۱۴۰۳/۰۹/۱۴، ضمن بیان این

موضوع که تعیین مصادیق دعاوی راجع به مهریه از وظایف این اداره کل خارج است به سؤالاتی در رابطه با صلاحیت دادگاه های صلح در رسیدگی به دعاوی مهریه، نفقه، ابطال اجرائیه و عملیات اجرائی ثبتی راجع به مهریه، تعیین مهریه، بذل مهریه و مانند آن پاسخ داد.

نظریه مشورتی شماره ۷/۱۴۰۳/۴۸۷ اداره کل حقوقی قوه قضاییه

استعلام:

با توجه به اینکه به موجب بند ۳ ماده ۱۲ قانون شوراها حل اختلاف مصوب ۱۴۰۲ رسیدگی به دعاوی راجع به جهیزیه، مهریه و نفقه تا نصاب مقرر در بند یک این ماده در صلاحیت دادگاه صلح است؛

اولاً، منظور از دعاوی راجع به مهریه چیست؟ آیا رسیدگی به درخواست ابطال اجرائیه و عملیات اجرائی ثبتی راجع به مهریه تا نصاب مقرر در بند یک این ماده و یا اعسار از پرداخت اجرائیه ثبتی در مورد مهریه و یا دعاوی با موضوع ابطال مهریه، تعیین مهریه، بذل مهریه و مانند آن در صلاحیت دادگاه صلح است؟ ثانیاً، آیا منظور از نفقه، دعاوی مربوط به نفقه زوجه است یا نفقه اقارب را نیز شامل می شود؟

نظریه مشورتی اداره کل حقوقی قوه قضاییه:

اولاً، صرف نظر از آن که تعیین مصادیق دعاوی راجع به مهریه از

صلاحیت دادگاه صلح خارج است. ثانیاً، به موجب بند ۵ ماده ۱۲ قانون شوراها حل اختلاف مصوب ۱۴۰۲، اعسار از پرداخت محکوم به در صورتی در صلاحیت دادگاه صلح است که این دادگاه نسبت به اصل دعوا رسیدگی کرده باشد؛ بر این اساس و از آنجا که موارد صلاحیت دادگاه صلح احصاء شده است و با توجه به اینکه دعاوی اعسار از دعاوی غیرمالی است، رسیدگی به ادعای اعسار از پرداخت مهریه موضوع اجرائیه ثبتی، صرف نظر از میزان آن از صلاحیت دادگاه صلح خارج و در صلاحیت دادگاه خانواده است.

شایسته ذکر است با لحاظ رأی وحدت رویه شماره ۷۸۴ مورخ ۱۳۹۸/۰۹/۲۶ هیئت عمومی دیوان عالی کشور و ماده ۸ قانون اصلاح بعضی از مواد قانون ثبت و قانون دفاتر اسناد رسمی مصوب ۱۳۲۲ و همچنین ماده ۱۶۹ آیین نامه اجرائی مفاد اسناد رسمی لازم الاجرا و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرائی مصوب ۱۳۸۷/۰۶/۱۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی، شکایت از عملیات اجرائی در هر صورت از صلاحیت مرجع قضایی خارج و در صلاحیت رئیس ثبت محل است و شکایت از دستور اجرا است که رسیدگی به آن در صلاحیت مرجع قضایی است.

ثالثاً، با عنایت به اطلاق کلمه نفقه مذکور در بند ۳ ماده ۱۲ قانون صدرالذکر و با توجه به پاسخ بند اولاً، دلیلی بر استثناء شدن دعاوی مربوط به نفقه اقارب تا سقف مذکور در بند یک این ماده از صلاحیت دادگاه صلح وجود ندارد.

ویژگی‌ها، شرایط صحت و انواع اوراق مرابحه

قرارداد مرابحه بانکی

از ابزارهای تامین مالی مورد استفاده در کشورهای اسلامی است.

اوراق مرابحه یک نوع ابزار مالی است که در بانکداری اسلامی استفاده می‌شود و به دولت‌ها، شرکت‌ها یا مؤسسات مالی کمک می‌کند تا پول مورد نیازشان را تأمین کنند.

اوراق مرابحه، اوراق بهاداری است که دارندگان آن‌ها به صورت مشاع، مالک دارایی مالی (دینی) هستند که بر اساس قرارداد مرابحه حاصل شده است. این اوراق، بازدهی ثابت داشته و قابل فروش در بازار ثانوی است.

اوراق مرابحه بر اساس هدف انتشار و نوع دارایی پشتوانه به انواع مختلفی تقسیم می‌شود. هر یک از این انواع، کاربردهای خاص خود را دارند و برای تامین مالی انواع مختلف پروژه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

این اوراق به نوعی شبیه به اوراق قرضه هستند، اما با قوانین اسلامی همخوانی دارند. به عنوان مثال، یک شرکت ساختمانی قصد دارد یک برج مسکونی بزرگ بسازد. این شرکت برای تامین مالی ساخت این برج، می‌تواند به این روش عمل کند: **تخمین هزینه‌ها:** ابتدا هزینه‌های ساخت برج از جمله خرید زمین، مصالح ساختمانی، دستمزد کارگران و... را به دقت محاسبه می‌کند.

انتشار اوراق مرابحه: در مرحله بعد، شرکت، اوراق مرابحه را به تعداد مشخص و با ارزش اسمی معین منتشر می‌کند. هر یک از این اوراق نماینده بخشی از ارزش کل برج است. **فروش اوراق:** در این مرحله اوراق مرابحه به سرمایه‌گذاران فروخته می‌شود. هر سرمایه‌گذار با خرید یک یا چند اوراق، در واقع مالک بخشی از آن برج می‌شود.

ساخت برج: با جمع‌آوری وجوه حاصل از فروش اوراق، شرکت ساختمانی اقدام به ساخت برج می‌کند.

پرداخت سود: پس از اتمام ساخت برج و فروش آپارتمان‌های آن، سود حاصل از فروش به نسبت تعداد اوراق خریداری شده به سرمایه‌گذاران پرداخت می‌شود.

برخی از مهم‌ترین انواع اوراق مرابحه:

اوراق مرابحه تامین مالی با هدف تامین مالی برای خرید دارایی‌های ثابت یا جاری یک شرکت.
اوراق مرابحه رهنی با هدف تامین مالی با استفاده از وثیقه‌گذاری بر روی یک دارایی خاص.
اوراق مرابحه تامین نقدینگی با هدف تامین نقدینگی مورد نیاز یک شرکت برای پرداخت بدهی‌ها، هزینه‌های جاری و یا سرمایه‌گذاری‌های کوتاه‌مدت.
اوراق مرابحه تامین سرمایه شرکت‌های تجاری با هدف تامین سرمایه برای توسعه و گسترش فعالیت‌های یک شرکت تجاری.

شرایط صحت قرارداد مرابحه

قرارداد مرابحه، علاوه بر شرایط اختصاصی، مانند سایر عقود همچون مضاربه و مزارعه، مشمول شرایط عمومی صحت معامله است. به این معنا که حین تنظیم قرارداد مرابحه باید شرایط صحت معامله را مد نظر قرار دهند، در غیر این صورت، حسب مورد، قرارداد، باطل و یا غیرنافذ خواهد بود:
طبق ماده ۱۹۰ قانون مدنی برای صحت هر معامله شرایط ذیل اساسی است:

- وجود قصد و رضای طرفین
- اهلیت طرفین
- معین بودن موضوع مورد معامله
- مشروعیت جهت معامله

وام مرابحه به زبان ساده عبارت است از اینکه مشتری نیاز به خرید کالایی دارد، اما پول کافی برای خرید نقدی آن ندارد، در این صورت مشتری می‌تواند از یک بانک یا موسسه مالی درخواست کند که آن کالا را برای او خریداری کند و بانک یا موسسه مالی، این کالا را برای متقاضی می‌خرد و سپس آن را با یک سود مشخص و توافقی به او می‌فروشد. مشتری نیز مبلغ خرید را به صورت اقساط یا نقد به بانک پرداخت می‌کند. دریافت سود بانکی در این نوع قرارداد، به دلیل ارائه تسهیلات خرید به مشتری است.

نرخ سود، مدت و شرایط پرداخت تسهیلات مرابحه بر اساس آخرین ضوابط و دستورالعمل‌های ابلاغی از سوی بانک مرکزی تعیین می‌شود.

به عنوان مثال مشتری می‌خواهد یک یخچال به قیمت آن ۵۰ میلیون تومان بخرد، اما در حال حاضر پول کافی برای خرید نقدی آن ندارد. به همین دلیل به یک بانک مراجعه می‌کند و درخواست می‌کند که این یخچال را برای او خریداری کند. بانک پس از بررسی درخواست و توافق بر سر شرایط، یخچال را به قیمت ۵۰ میلیون تومان خریداری می‌کند؛ و بعد از آن، این بانک است که آن یخچال را به مشتری می‌فروشد، اما نه به قیمت ۵۰ میلیون تومان بلکه با این قیمت به علاوه سود مشخص در قرارداد مرابحه. بانک برای ارائه این خدمات، یک درصد مشخصی از سود را به قیمت اصلی اضافه می‌کند؛ بنابراین مشتری طبق قرارداد مرابحه، مبلغ خرید یخچال و سود آن را طی اقساط مشخص، به بانک پرداخت می‌کند. بنابراین قرارداد مرابحه، این امکان را به افراد می‌دهد که کالای مورد نظر خود را بدون پرداخت نقدی اولیه و با پرداخت تدریجی خریداری کنند، و بانک هم از سود تعیین‌شده‌ای که از ابتدا مشخص شده است، بهره‌مند می‌شود. در این نوع قرارداد بانک باید کالای مورد تقاضا را به مالکیت خود درآورد سپس کالا را بر مبنای مرابحه به مشتری بفروشد.

در قرارداد مرابحه بانکی، چند قرارداد با یکدیگر تلفیق می‌شود که عبارتند از: پیشنهاد خرید کالا و تعهد به خرید از جانب مشتری، وکالت بانک به مشتری برای خرید کالا، پرداخت قیمت بر مبنای کارت اعتباری مرابحه و فروش آن به خود. این توافق و تراضی طرفین مبنی بر تعهد خرید از سوی مشتری، توافقی مشروع است و قدرت الزام‌آور بودن خود را از تراضی طرفین اخذ می‌کند. ماده ۱۰ قانون مدنی مستندی برای مشروعیت این تراضی است.

این ویژگی که سود بانک در عقد مرابحه از ابتدا مشخص است و هیچ گونه تغییری در طول مدت قرارداد روی نخواهد داد، باعث می‌شود که این قرارداد به عنوان یک روش شفاف و پیش‌بینی‌پذیر در تأمین مالی مورد استفاده قرار گیرد.

مزایای قرارداد مرابحه:

شفافیت: قیمت تمام شده کالا باید به‌صورت شفاف برای خریدار مشخص شود.
سود مشخص: سود فروشنده از قبل تعیین شده و در قرارداد قید می‌شود.
مالکیت کالا: تا زمانی که تمام اقساط پرداخت نشود، مالکیت کالا به‌طور کامل به خریدار منتقل نمی‌شود.
عقد اسلامی: مرابحه یک عقد اسلامی است و در بانکداری اسلامی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

انواع اوراق مرابحه (صکوک) و کاربرد آن‌ها

صکوک جمع کلمه عربی «صک» به معنی سند و برگردان عربی واژه انگلیسی Cheque (چک) است. اوراق صکوک

عقد مرابحه یکی از عقود پرکاربرد در قراردادهای بانکی است که برای اعطای وام مورد استفاده قرار می‌گیرد.

«قرارداد مرابحه» یکی از عقود پرکاربرد در قراردادهای بانکی است. عقد مرابحه به عنوان یکی از عقود اسلامی، یکی از ابزارهای بانک‌های اسلامی برای اعطای تسهیلات به متقاضیان است.

مرابحه به شیوه سنتی آن از صدر اسلام مورد استفاده قرار می‌گرفته و در برخی از روایات تحت عناوین مختلفی همچون «بیع اعاجم»، «بیع ده یازده» یا «ده دوازده» از آن نام برده شده است.

تعریف عقد مرابحه

عقد مرابحه، به دو شیوه منعقد می‌شود:

۱- مرابحه عادی؛ در این نوع، فروشنده همانند یک تاجر قبل از درخواست مشتری، کالا را خریداری می‌کند و زمانی که مشتری مراجعه کرد با احتساب سود مشخص، کالا را به او می‌فروشد.

۲- مرابحه سفارشی؛ در این نوع، فروشنده پس از درخواست مشتری کالای موردنیاز وی را خریداری کرده و با سودی معین و مشخص آن را به مشتری می‌فروشد. در حال حاضر، عقد مرابحه‌ای که علاوه بر خریدار و فروشنده، بانک نیز در آن حضور دارد از این نوع است.

در این نوع مرابحه، بانک بر مبنای سفارش اولیه خرید، کالا را از فروشنده می‌خرد، سپس آن را به موجب عقد مرابحه و با مبلغی سود به مشتری می‌فروشد.

قرارداد مرابحه طبق ماده ۸۱ آیین‌نامه فصل سوم عملیات بانکی بدون ربا، اینطور تعریف شده است: قراردادی که به موجب آن عرضه‌کننده، بهای تمام شده اموال و خدمات را به اطلاع متقاضی می‌رساند و سپس با افزودن مبلغ یا درصدی اضافی به عنوان سود، آن را به صورت نقدی، نسیه‌دفعی یا اقساطی به اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین به متقاضی واگذار می‌کند.

این تعریف در ماده یک «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» نیز آمده است.

در یک تعریف کلی، عقد مرابحه بانکی، قراردادی است که بانک بر مبنای سفارش اولیه خرید، کالا را از فروشنده می‌خرد و سپس آن را به موجب عقد مرابحه و با مبلغی سود به مشتری می‌فروشد.

در این نوع قرارداد، ممکن است بانک برای خرید کالا و خدمات و فروش آن، به مشتری وکالت بدهد، همچنین ممکن است برای پرداخت قیمت کالا، کارت اعتباری صادر کند.

در قرارداد مرابحه، باید قیمت تمام شده کالا با درصدی از افزایش قیمت (سود) در قرارداد تصریح و مورد موافقت مشتری قرار گیرد.

روش پرداخت ثمن (بهای معامله) از سوی خریدار، علاوه بر پرداخت نقدی می‌تواند به صورت اقساط مساوی و یا غیرمساوی در سررسید یا سررسیدهای معین باشد.

وام مرابحه

طبق تعاریف ارائه شده، وام مرابحه یک نوع قرارداد مالی است که در آن بانک یا موسسه مالی، کالا یا دارایی خاصی را به درخواست مشتری خریداری می‌کند و سپس با اضافه کردن یک سود معین، آن را به صورت اقساط یا نقد به مشتری می‌فروشد. در واقع، مرابحه یک نوع معامله فروش است که سود آن از قبل مشخص شده و طرفین بر آن توافق دارند.